

ERASMUS SCHOOL OF HISTORY, CULTURE AND COMMUNICATION

Ebola in het nieuws

Een onderzoek naar de verslaggeving over ebola binnen de Nederlandse kranten

Naam	Vladana Vulevic
Studentnummer	333968
Begeleider	Dr. P.C. Ruigrok
Tweede lezer	Dr. B.C.M. Kester

Master Media Studies (Media & Journalistiek)
Erasmus School of History, Culture and Communication
Erasmus University Rotterdam

Master thesis
Juni 2016

Abstract

In 2014 zorgde de uitbraak van een virus in West-Afrika voor een wereldwijde crisis. De ontwikkeling van de gebeurtenissen rondom de infectieziekte ebola hemorragische koorts hebben ervoor gezorgd dat de media mogelijk hebben deelgenomen aan een media-hype. Hieruit is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

“In hoeverre en op welke wijze berichten de Nederlandse kranten over de epidemie-uitbraak ebola in West-Afrika?”

Dit onderzoek is gebaseerd op een kwantitatieve inhoudsanalyse waarbij zes Nederlandse kranten van januari 2014 tot en met december 2014 zijn bestudeerd waarvan 683 artikelen handmatig zijn gecodeerd. De studie richt zich op de wijze waarop de media verschillende nieuwswaarden en frames gebruiken in hun berichtgeving over een nieuwe ziekte en zich daarbij baseren op externe bronnen, zoals gezondheidsorganisaties en wetenschappelijke experts. Daarbij zijn de kranten opgesplitst in kwaliteitskranten en populaire kranten en is er gekeken naar de verschillen in de berichtgeving over ebola. Het onderzoek toont aan dat de berichtgeving enkele nieuwsgolven kenden tijdens de tweede, zogenaamde piekperiode, en dat deze media-hype door key-events zoals de uitbraak van de ziekte veroorzaakt werd. De berichtgeving was te allen tijde alarmerend met name wanneer er sprake was van westerse besmettingen of slachtoffers. Daarnaast bleek er geen groot verschil te zijn tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten in hun berichtgeving over ebola. De berichten van de populaire kranten wekken een alarmerendere indruk dan de berichten van de kwaliteitskranten. Tenslotte blijkt de berichtgeving over ebola voornamelijk gebaseerd te zijn op de WHO en overheidsbronnen, maar meerdere bronnen worden belangrijk zodra andere nieuwswaarde, zoals nabijheid, een rol gaan spelen. De kwaliteitskranten baseren hun berichtgeving meer op bronnen dan de populaire kranten.

Keywords: ebola, Nederlandse kranten, nieuwswaarden, framing, bronnen en inhoudsanalyse.

Inhoudsopgave

Abstract and Keywords

1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader	6
2.1 Rol van de media	6
2.2 Media-hype	9
2.3 Nieuwswaarden	10
2.4 Framing	1Error! Bookmark not defined.
2.4.1 Othering	16
2.5 Bronnen	17
3. Methode	20
3.1 Dataverzameling	20
3.2 Methode	20
3.3 Operationalisering	20
3.4 Intercodeurbetrouwbaarheid	2Error! Bookmark not defined.
4. Resultaten	25
4.1 Hoeveelheid nieuws	25
4.2 Nieuwswaarden	27
4.3 Framing	Error! Bookmark not defined.1
4.3.1 Othering	Error! Bookmark not defined.3
4.4 Bronnen	Error! Bookmark not defined.5
5. Conclusie	41
6. Literatuurlijst	44
Bijlage A	49
Bijlage B	53
Bijlage C	76
Bijlage D	78
Bijlage E	88
Bijlage F	94

1. Inleiding

In februari 2014 is er een ebola-uitbraak in West-Afrika geconstateerd. De officiële naam van deze infectieziekte luidt ebola hemorrhagische koorts en het wordt veroorzaakt door een virus dat via direct lichamelijk contact overdraagbaar en besmettelijk is. Het virus werd in 1976 voor het eerst geregistreerd, maar tot 2014 was er alleen sprake van kleinere uitbraken die nauwelijks media-aandacht hebben gegenereerd. De aandacht voor ebola is sindsdien enorm gestegen en op 8 augustus 2014 werd de uitbraak door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) zelfs uitgeroepen tot een “medische noodsituatie van internationale zorg” wat inhoudt dat internationale hulp nodig is om het virus in West-Afrika te stoppen (www.rivm.nl).

Burgers zijn in tijden van een dergelijk virus sterk afhankelijk van de media waar het gaat om de informatie over de ziekte. Zij zullen pas kennis nemen van de ziekte wanneer de media hierover gaan schrijven. Dit is onderdeel van een informerende rol van de media in onze samenleving. Dit heeft als gevolg dat de media beslissen welke gebeurtenissen nieuws worden. In andere woorden: zij beslissen per gebeurtenis of deze genoeg nieuwswaarde heeft om over te schrijven. Zo zal een grootschalige uitbraak van een ziekte dichtbij huis sneller nieuwswaardig worden geacht dan een kleine griepepidemie in een land ver weg (Galtung & Ruge, 1965). De media kunnen een gebeurtenis groot maken dat er sprake kan zijn van een media-hype. In dat geval ontstaat er een nieuwsgolf die zichzelf versterkt (Vasterman, 2004). Deze hoeveelheid informatie alsmede de manier waarop media over de ziekte berichten, oftewel de framing van het nieuws, zal van invloed zijn op het beeld dat burgers krijgen over de ziekte (Entman, 1993). Deze frames zijn niet alleen afkomstig van de media zelf, maar worden, zeker in tijden van een media-hype, sterk beïnvloed door bronnen die gebruikt worden door de media (Ruigrok et al., 2008). Dit was ook duidelijk te zien ten tijde van de Mexicaanse griep (Vasterman & Ruigrok, 2009). Tijdens deze uitbraak was er sprake van een media-hype waarbij de berichten een alarmerende indruk wekten en door verschillende bronnen werden gevoed. Hoewel er in Nederland nog geen ebola slachtoffers zijn geconstateerd, wordt er wel met regelmaat over de ziekte bericht. Met in het achterhoofd de rol die de media eerder speelden bij de Mexicaanse griep, is het daarom interessant om de verslaggeving over de uitbraak van ebola te onderzoeken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende onderzoeksvraag:

“In hoeverre en op welke wijze berichten de Nederlandse kranten over de epidemie-uitbraak ebola in West-Afrika?”

De uitbraak van ebola in West-Afrika heeft in 2014 plaatsgevonden en tot op de dag van vandaag verspreidt de infectieziekte zich en vallen er dagelijks tientallen doden

(www.ebola.name). De aandacht in de media sinds de uitbraak van ebola heeft te maken met het feit dat de epidemie op dat moment voldeed aan de volgende aspecten: “opvallend en belangrijk, conflict en geschil, ongewoon, human interest, tijdgebonden en nabijheid” (Shoemaker & Reese, 2014, p. 171). Eerder onderzoek, zoals de Mexicaanse griep, heeft aangetoond dat de media een belangrijke rol spelen bij de beeldvorming rond een ziekte (Vasterman & Ruigrok, 2009). Uit dat onderzoek bleek dat er sprake was van een aantal media-hypes waarbinnen de media voornamelijk hebben gepubliceerd vanuit een verontrustend frame in plaats van een geruststellend frame. Het huidige onderzoek richt zich op een recente uitbraak van een nieuwe ziekte en zal daarbij kijken in hoeverre er in de berichtgeving over deze ziekte ook sprake is van een media-hype. Er wordt bestudeerd hoe bepaalde frames en nieuwswaarden effect hebben in de berichtgeving over een ziekte of virus die ver weg plaatsvindt. Het kan aantonen in hoeverre media zich in navolging van de Mexicaanse griep ook hier laten leiden door een frame van verontrusting in plaats van geruststelling, daarbij gevoed door hun keuze aan bronnen. Daarnaast kan net zoals het onderzoek van Wilson et al. (2004) het huidige onderzoek bijdragen aan meer kennis bij het publiek hoe de media een rol spelen bij de berichtgeving over een ziekte of virus en deze portretteren en uiteindelijk mogelijk het beeld van het publiek beïnvloeden. Verder blijkt dat individuen infectieziekten die veel en vaak media aandacht krijgen, ervaren als serieuzer en kenmerkender als ziekte, dan soortgelijke ziekten die minder media aandacht ontvangen (Young, Norman, & Humphreys, 2008).

Door de jaren heen hebben de media veel kritiek ontvangen. Uit onderzoek blijkt dat de media het nieuws vaak bepalen en beïnvloeden (Bardoel, 2004; Deuze, 2004; Habermas, 2006; Shoemaker & Reese, 1996). Daarom is dit onderzoek ook vanuit maatschappelijk oogpunt relevant, omdat het kan bijdragen aan de vraag in hoeverre de media invloed uitoefenen op het nieuws en het publiek. Het onderzoek schetst een beeld van de gehanteerde frames bij de berichtgeving over ebola en geeft daarmee meer duidelijkheid over de rol die de media spelen bij het creëren van een hype rondom een ziekte of ramp.

Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van een handmatige inhoudsanalyse, waarbij een reeks aan Nederlandse krantenartikelen gebruikt wordt om de algemene berichtgeving over ebola in de periode van januari 2014 tot en met december 2014 te bestuderen. Hierbij wordt er een vergelijking gemaakt tussen kwaliteitskranten en populaire kranten en in hoeverre deze verschillen in hun berichtgeving.

2. Theoretisch kader

2.1 Rol van de media

Alle informatie die het overgrote deel van de burgers ontvangen, is afkomstig van de media. Dit geldt niet alleen voor ebola, maar voor de meeste onderwerpen. De media hebben verschillende taken in onze democratische samenleving waarbij zij de samenleving niet alleen voorzien van informatie, maar ook een belangrijke rol spelen in de constructie van een probleem of conflict waarbij de focus op een specifiek kenmerk ligt (Vasterman, Yzermans, & Dirkzwager, 2005). Media voorzien de samenleving van nieuws dat relevant moet zijn en goed te begrijpen is voor het publiek. Wanneer een onderwerp niet in het nieuws verschijnt of er niet over wordt bericht, is de kans groot dat wij als burgers hier verder ook geen kennis over hebben. Ondanks het feit dat het aantal media de laatste jaren is toegenomen, en media overal altijd aanwezig zijn, blijft het totale nieuwsaanbod beperkt. Ze bieden vaak dezelfde inhoud aan en dit is onder andere te wijten aan de verandering van de markt (Ruigrok et. al., 2013). De media spelen in op de vraag van de lezers en zijn daardoor eerder geneigd om te richten op onderwerpen die interessant en pakkend zijn (Schulz, 2004). De media zijn vaak de enige bron van informatie en zonder hen zouden we geen toegang hebben tot bepaalde politieke en maatschappelijke issues. Daarom is het van belang dat de berichtgeving van het nieuws zo objectief mogelijk is. Daarnaast hebben de media invloed op de manier waarop er over een kwestie wordt berichtgegeven en dit kan grote gevolgen hebben voor het publiek en andere betrokkenen. Zoals Deuze (2004) beschrijft: “media zijn belangrijk, hebben een publieke functie en zijn navenant een wezenlijke factor van invloed en betekenis in de samenleving” (p. 11).

De media hebben ook andere functies en in de literatuur worden de volgende het meest besproken: de waakhondfunctie, de podiumfunctie en de entertainmentfunctie (Bardoel, 2004; Deuze, 2004, 2005; Entman, 2010; Fiske, 1987). De waakhondfunctie komt tot uitdrukking wanneer media gebeurtenissen in de samenleving voorzien van kritische kanttekeningen (Deuze, 2004). Het is belangrijk dat de media de waarheid presenteren door middel van hoor en wederhoor, hierbij gaat het erom dat de media vooral een rol hebben als controleur van de macht. Andere machtige partijen zoals de regering moeten kritisch bekeken worden en de media moeten hierbij neutraal blijven en loyaal aan het publiek. De media treden als het ware op als beschermer van het publiek en deze kritische kanttekening wordt juist ondersteund door feiten en niet beweringen (Deuze, 2004). Naast deze controlerende functie spelen de media ook een belangrijke rol in het publieke debat. Doordat zij een platform bieden aan diverse sprekers ontstaan er verschillende perspectieven in de samenleving (Deuze, 2004). De laatste functie van de media die besproken wordt, is het

vermaken van het publiek, oftewel de entertainmentfunctie. Deze neemt mede door de commercialisering een steeds belangrijkere plek in de maatschappij in (Deuze, 2004). De media bieden het publiek ontspanning en een zekere vorm van vermaak (Idem). De vier functies van informatie, waakhond, podium en entertainment vormen de basis van het alledaagse nieuws, maar de verhoudingen tussen deze rollen verschillen per medium.

De vier bovengenoemde functies komen in alle mediavormen terug, dus ook in de krant. Het verschil is echter in welke mate en op welke wijze deze vier functies terug te zien zijn in de kranten. Elke krant heeft een bepaalde visie en het individu vormt daar zijn eigen mening omheen doordat er verschillende perspectieven aangeboden worden. De context van het nieuws en het verhaal zijn hierbij van belang. Het lezen van de krant heeft ook een sociale functie voor het individu, namelijk op de hoogte zijn van het nieuws en erover kunnen meepraten met anderen (Martin & Copeland, 2003). Kranten dienen het lezerspubliek door aan de behoeften van de doelgroep en de gemeenschap te voldoen. Er bestaan er ook verschillen tussen 'kwaliteitskranten' en 'populaire kranten'. Zo kennen de populaire dagbladen een hoger entertainment gehalte dan de kwaliteitskranten en een sterkere waakhond rol (Bakker & Scholten, 2013). De Telegraaf is bijvoorbeeld een andere soort krant dan NRC Handelsblad. Vanuit het lezerspubliek zal er daarom een sterkere focus zijn op zowel entertainment bij de populaire kranten als de waakhondfunctie bij de kwaliteitskranten.

Kwaliteitskranten richten zich over het algemeen meer op het informeren van het publiek en dragen een bepaalde verantwoordelijkheid. Zij berichten over 'hard' nieuws dat belangrijk en informatief is en zware, serieuze onderwerpen bevat, zoals economie en politiek (Kleinnijenhuis, Oegema, De Ridder & Van Hoof, 2007). In Nederland worden de volgende kranten onder de kwaliteitskranten gerekend: NRC Handelsblad, NRC Next en Trouw (Bakker & Scholten, 2013). De populaire kranten richten zich op een groot publiek en berichten meer over 'soft' nieuws, oftewel lichte onderwerpen. Dit is nieuws dat leuk is om te lezen, maar niet erg van belang is (Schaap & Pleijter, 2012). Dit betekent overigens niet dat populaire kranten helemaal geen kwaliteit of inhoud hebben, maar iets minder dan de kwaliteitskranten. Deze populaire kranten bevatten over het algemeen weinig informatie en veel amusement (Bakker & Scholten, 2013). Voorbeelden van dergelijke kranten in Nederland zijn De Telegraaf, Algemeen Dagblad, Spits en Metro (Idem). De nadruk van de kwaliteitskranten ligt op het verstrekken van informatie, maar ook zij maken gebruik van alle functies van de media en plaatsen daarmee ook inhoud die bedoeld is om de lezers te vermaken. Volgens Kussendrager en Van der Lugt (2007) zijn de verschillen tussen de kwaliteitskranten en populaire kranten vooral te vinden in het feit dat de kwaliteitskranten over het algemeen meer diepgang tonen, kritischer zijn en zich meer richten op genuanceerde onderwerpen zoals politiek en internationaal nieuws. Populaire kranten daarentegen richten zich sterker op entertainment en sensationeel nieuw waardoor nieuws over bijvoorbeeld

rampen uitvoeriger wordt besproken dan politieke kwesties (Kussendrager & Van Der Lugt, 2007). De kwaliteitskranten proberen mensen te informeren over belangrijk en relevant nieuws en juist te betrekken bij de democratische samenleving waar ze in leven (Meijer, 2010). Deze functie blijkt overigens wel te verschuiven en de berichtgeving van de kwaliteitskranten bevat meer emotie dan voorheen en minder inhoudelijke informatie (Esser, 1999). Dit heeft te maken met het feit dat kwaliteitskranten een verandering hebben ondergaan wat betreft de definitie van nieuws en dat de verschillen tussen de kwaliteitskranten en populaire kranten steeds kleiner worden. Ook kwaliteitskranten richten zich meer op vermaak, en minder op de informatie- en waakhondfunctie (Newton, 2006).

De media zijn selectief en het nieuws houdt vast aan extreme onderwerpen (Bakker & Scholten, 2013). Bepaalde aspecten kunnen gedramatiseerd worden en dit zorgt voor overdrijving van belangrijke gebeurtenissen. De media kunnen bepaalde zaken achterwege laten of het op een andere manier tot uitdrukking laten komen waardoor er een andere betekenis aan wordt gegeven (Bourdieu, 2001). De media proberen zo objectief en nauwkeurig mogelijk verslag te doen van het gebeurtenissen, maar dit is niet altijd mogelijk. De media worden beïnvloed door allerlei invloeden van binnen en buitenaf tijdens het productieproces, zoals de individuele keuzes van de journalist en bepaalde routines binnen een organisatie. Dit heeft invloed op de wijze waarop zij over een onderwerp berichten (Shoemaker & Reese, 2014). Deze invloeden worden door Shoemaker en Reese (1996) in het *hierarchy of influence model* besproken. De eerste factor heeft te maken met de ideologieën en interesses van de meerderheid van de bevolking die in de samenleving worden vertegenwoordigd. In onze samenleving in het Westen hebben we bijvoorbeeld een andere ideologie dan in de islamitische samenleving in het Midden-Oosten. Ook interne factoren binnen een organisatie spelen een belangrijke rol, zoals concurrentie tussen de kranten, maar ook de doelgroep van een krant. Daarnaast spelen andere sociale instituties en krachten een belangrijke rol binnen de berichtgeving over bepaalde onderwerpen, zoals het overheidsbeleid ten aanzien van fusies en monopolieposities. Dit wordt ook wel het extramedia niveau genoemd en heeft te maken met verschillende elite- en belangengroepen die een machtspositie innemen. Daarnaast zijn mediaroutines van kracht. Dit heeft te maken met de selectie van nieuws en welke bronnen en informatie daadwerkelijk het nieuws bereiken. Tenslotte speelt het individuele niveau van de journalist een belangrijke rol in de berichtgeving van het nieuws. De normen en waarden, persoonlijke voorkeuren en overtuigingen hebben invloed op de keuzes van de journalist en de wijze waarop hij bericht over het nieuws. De bovenstaande factoren kunnen het nieuws beïnvloeden en daarom is het niet altijd mogelijk om geheel objectief te zijn. Deze invloeden hebben daarmee tevens invloed op de rol die media spelen in de samenleving, of de verhouding van de diverse rollen die de media aannemen. Tijdens talkshows zoals bijvoorbeeld het programma van Humberto

Tan wordt informatie verstrekt, maar is er ook sprake van entertainment terwijl een actualiteitenprogramma zoals Zembla meer een waakhond rol op zich neemt.

2.2 Media-hype

De rol die media spelen in de samenleving kan veranderen tijdens een zogenaamde media-hype. Zo nu en dan ontstaan er gebeurtenissen die zo groot zijn en zich zo snel ontwikkelen dat alle media deelnemen aan deze zogeheten media-hype. Een media-hype is “a media-generated, wall-to-wall news wave, triggered by one specific event and enlarged by the self-reinforcing processes within the news production of the media” (Vasterman, 2005, p. 515). De media creëren tijdens een media-hype het nieuws in plaats van er alleen maar verslag van te doen en nemen daardoor een actievere rol aan dan tijdens de reguliere nieuwsvoorziening. Hierbij gaat het veelal om onderwerpen die gevoelig zijn bij het publiek. Een media-hype kan alleen ontstaan als er sprake is van een key-event: een belangrijke gebeurtenis die zorgt voor een nieuwsgolf (Ruigrok, 2009). De verslaggeving over vergelijkbare kwesties neemt toe en er is sprake van een opkomst van thematisch gerelateerd nieuws (Vasterman et al., 2005). Tijdens de Mexicaanse griep bijvoorbeeld bleek de berichtgeving niet constant en regelmatig te zijn, maar was er sprake van meerdere nieuwsgolven die gerelateerd waren aan een belangrijk voorval zoals de uitbraak van het virus en de eerste dode in Nederland (Vasterman & Ruigrok, 2013). Gevaarlijke kwesties met een relatief laag risico kunnen op deze manier door de media-aandacht die eraan besteed wordt het middelpunt van de aandacht worden. Dit wordt ook wel *risk amplification* genoemd en verwijst naar “the chain of events in which a specific risk is magnified, in turn causing all kinds of secondary social, political, and economic consequences” (Vasterman et al., 2005, p. 111). Het proces van het ervaren van een bepaald risico, de weerspiegeling hiervan op individuen en groepen, en het effect dat dit heeft op de gemeenschap en samenleving als geheel, wordt ook wel *social amplification of risk* genoemd (Kasperson, Renn, & Slovic, 1988). Verschillende sociale actoren, zoals de overheid, voelen door de media-hype de druk om maatregelen te treffen ondanks het feit dat er geen sprake is van echt gevaar en hierdoor wordt het een sociale kwestie. Dit kan ook het geval zijn bij de uitbraak van een nieuw virus of ziekte. Tijdens de Mexicaanse griep was hiervan duidelijk sprake toen de wereld zich voorbereidde op een globale epidemie die uiteindelijk zachtaardiger bleek te zijn dan de normale griep (Vasterman & Ruigrok, 2013). Media hebben toentertijd een rol gespeeld bij de angst die heerste rond de griep (Idem). Op basis van de bovenstaande bevindingen is het interessant om te kijken in hoeverre de berichtgeving over ebola ook kenmerken van een media-hype vertoont. De deelvraag die hierbij gesteld wordt is:

‘In hoeverre is de omvang van de berichtgeving over ebola een media-hype?’

Om te onderzoeken in hoeverre er sprake is van een media-hype is het belangrijk om een aantal aspecten van het nieuws te bekijken. Allereerst is het van belang om te kijken wanneer ebola nieuwswaardig was en of er sprake was van één of meerdere nieuwsgolven. Het is ook interessant om naar de manier waarop er over ebola geschreven is, oftewel de framing van het nieuws, te kijken. Tenslotte is ook de rol die bronnen spelen bij de verslaggeving van het nieuws van belang. In de volgende paragrafen gaan we hier verder op in.

2.3 Nieuwswaarden

De verschillende rollen van de media komen ook tot uitdrukking in de berichtgeving over een bepaalde gebeurtenis. Iets kan geen nieuws worden voordat er betekenis aan wordt gegeven. Een verhaal of gebeurtenis wordt door journalisten als nieuwswaardig beschouwd wanneer alle essentiële aspecten erin worden opgenomen (Harcup, & O'Neill, 2001). Dit is het resultaat van diverse beslissingen die door journalisten worden genomen. Er zijn verschillende factoren die de nieuwsselectie bepalen. Journalisten selecteren nieuws en belangrijke gebeurtenissen op basis van de nieuwswaarde dat een verhaal heeft. Volgens Galtung en Ruge (1965) zouden verschillende nieuwswaarden, waaronder nabijheid, invloed hebben op de nieuwsselectie en van belang zijn voor nieuwsberichten. Naar aanleiding van het bovenstaande onderzoek probeerden Harcup en O'Neill (2001) een hiërarchie binnen de nieuwswaarden te creëren en hebben deze naarmate de tijd ook aangepast. Uiteindelijk kwamen zij tot de conclusie dat er tien nieuwswaarden zijn waarvan er meestal één of meer in een artikel voorkomen. Aan de hand van de bovenstaande onderzoeken hebben Ruigrok et. al. (2013) een indeling gemaakt van nieuwswaarden binnen de Nederlandse berichtgeving. Onder slecht nieuws valt bijvoorbeeld al het nieuws dat over conflicten en rampen gaat, maar dit kan ook persoonlijk nieuws zijn. Dit is nieuws met een negatieve toon. Negatieve gebeurtenissen hebben een hogere nieuwswaarde dan positieve gebeurtenissen. Opmerkelijk en sensationeel nieuws trekken ook de aandacht van het publiek. Goed nieuws daarentegen is nieuws met een positieve uitwerking, zoals een oplossing. Een andere nieuwswaarde is nabijheid. Dit is nieuws dat dichtbij plaatsvindt, in de omgeving van de lezer, en is daarom interessanter voor het publiek. Dit hoeft geen nieuws te zijn dat zich in Nederland afspeelt, maar wat aan de lezer gebonden is.

Hoe meer van deze criteria gelden voor een gebeurtenis, hoe groter de kans dat het nieuws wordt. Voldoet een gebeurtenis aan een groot aantal criteria dan kan het een *key-event* worden (Ruigrok, 2009). Een dergelijk key-event vormt de eerste voorwaarde voor een media-hype (Vasterman, 2005). Is er eenmaal een media-hype ontstaan, dan gelden er andere nieuwswaarden. Nadat er aandacht is geweest voor een key-event, zoals de uitbraak van een ziekte, dalen de nieuwsdrempels voor het thema aangezien het nieuwe er vanaf is. Het

is van belang dat de media zelf nieuws rondom het onderwerp creëren en dit vervolgnieuws zorgt ervoor dat er bepaalde reacties in de samenleving worden ontketend. Bij een media-hype rondom een ziekte of een virus is dit ook het geval. De intensieve media-aandacht zorgt ervoor dat een risico wordt uitvergroot en ernstiger lijkt dan deze is. De ontwikkelingen in de verslaggeving van de media hebben met verschillende aspecten te maken. Zo meent Downs (1972) in zijn zogeheten ‘issue attention cycle’ dat bepaalde onderwerpen, zoals sociale problemen, een bepaalde cyclus doorlopen en tijdens de tweede fase door een reeks aan dramatische gebeurtenissen een alarmerende en euforische staat bereiken. In deze fase ontwikkelt een gebeurtenis zich ook tot een media-hype. Voorgaande onderzoeken naar de Mexicaanse griep en SARS gaan ook uit van verschillende fases tijdens de verslaggeving van een nieuw virus (Vasterman & Ruigrok, 2013; Tian & Stewart, 2005). Tijdens de eerste alarmerende fase leggen de media nadruk op het globale gevaar van een nieuw virus. Key-events, zoals de uitbraak en verspreiding van de ziekte domineren hierbij het nieuws. De tweede fase wordt gekenmerkt door de bestrijding van de epidemie. De media richtten zich op de voorbereiding van gezondheidsorganisaties en mogelijke crisis scenario’s. Tijdens de derde crisis fase worden de gevolgen van de ziekte benadrukt. De situatie is serieus, maar onder controle. Een eerste slachtoffer in Nederland en het vinden van een vaccin zorgden er bijvoorbeeld voor dat de Mexicaanse griep weer op de voorpagina terecht kwam (Vasterman & Ruigrok, 2013). De bovenstaande aspecten zijn belangrijk om vast te stellen of de media een hype ontketen. De verslaggeving is tijdens de eerste dagen na een key-event, zoals de uitbraak van ebola, heel hevig en vervaagd daarna langzamerhand (Wien & Elmelund-Præstekær 2009). Desondanks kan het de intensiteit weer terugkrijgen door vervolgh verhalen over het onderwerp te plaatsen (Vasterman, 2005). Zoals eerder besproken zorgt dit voor bepaalde nieuwsgolven in de verslaggeving over de gebeurtenis (Ruigrok et. al., 2009).

Daarnaast spelen nieuwswaarden een belangrijke rol bij de wijze waarop er betekenis wordt gegeven aan een verhaal. Een nieuwe schokkende gebeurtenis, zoals bij de Mexicaanse griep de uitbraak van de ziekte een nieuwsgolf veroorzaakte en een paar maanden later een dode in Nederland en vervolgens de massale vaccinaties, zorgt ervoor dat er opnieuw een nieuwsgolf ontstaat. Deze nieuwe gebeurtenissen voldoen aan veel nieuwswaarden waardoor de hype opnieuw wordt ingezet. De nieuwswaarden moeten dan overigens ook heftiger worden. De *slachtoffers* van een ziekte zorgen ervoor dat het nieuws wordt, maar als er geen nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden, zwakt de berichtgeving af ondanks dat er nog steeds sprake is van slachtoffers. De media zijn alert bij de eerste signalen van *compassion fatigue* onder het publiek; dit is het signaal dat het publiek voor korte tijd getriggerd is door het verhaal van de slachtoffers en medeleven toont (Moeller, 1999). De aandacht verschuift snel, dit komt bijvoorbeeld doordat mensen verveeld raken door het verhaal of een andere interessant gebeurtenis plaatsvindt. Een slachtoffer of dode zorgt ervoor dat er medeleven is,

maar het nieuws moet dan wel dichtbij plaatsvinden. Zo heeft onderzoek naar de gekkekoeienziekte en de vogelgriep aangetoond dat de uitbraak van de vogelgriep voornamelijk buiten de Verenigde Staten plaatsvond (Shih, Wijaya, & Brossard, 2008). Hieruit blijkt dat *nabijheid* een belangrijk deel uitmaakt van de manier waarop het nieuws wordt gekaderd. Ander onderzoek naar de SARS epidemie toont ook dat deze nieuwswaarde een belangrijke rol speelt (Wallis & Nerlich, 2005). De verslaggeving van de Britse kranten was vooral gerelateerd aan het lokale gevaar dat dreigde. Andere nieuwswaarden kunnen gevonden worden in het onderzoek van Tian en Stewart (2006) naar de ziekte SARS. Zij concludeerden dat de CNN en de BBC zich beiden zorgen maakten over de verspreiding van SARS en richtten zich daarbij op de uitbraak van de ziekte en de effecten ervan op de publieke gezondheid. Verder is het interessant om te bekijken in hoeverre er bij een uitbraak sprake is van een *oplossing* voor de ziekte en in hoeverre dit gerelateerd is aan bijvoorbeeld een slachtoffer in het Westen, zoals bij de Mexicaanse griep het geval was (Vasterman & Ruigrok, 2013). Zo wordt ook bij de berichtgeving over ebola gesproken van een vaccin als het gaat om westerse slachtoffers terwijl deze voor Afrikaanse slachtoffers niet beschikbaar is.

Naar aanleiding van de bovenstaande onderzoeken wordt gekeken welke van de hierboven nieuwswaarden, slachtoffer, nabijheid en oplossing in de berichtgeving over ebola naar voren komt en of deze gebeurtenissen leiden tot een mediagolf zodat ze kunnen worden gezien als key-events. Zoals eerder besproken hebben de media de volgende vier functies: informatie, waakhond, podium en vermaak (Deuze, 2004). Binnen de nieuwswaarden kan er een onderscheid gemaakt tussen ‘zacht’ nieuws en ‘hard’ nieuws. De nieuwswaarden voor hard nieuws worden gebruikt om burgers te informeren en zacht nieuws is voornamelijk bedoeld als vermaak. Kwaliteitskranten richten zich op hard nieuws en op nieuwswaarden met een informatieve functie. Zij zullen vaker over goed nieuws berichten zoals een mogelijke oplossing van een conflict of epidemie. De nieuwswaarde oplossing valt onder hard nieuws en wordt gezien als iets positiefs. Populaire kranten hebben een andere nieuwsselectie dan de kwaliteitskranten waarbij het nieuws meer gesimplificeerd en gepersonaliseerd wordt en sensatie de boventoon voert en zullen dus vaker voor vermaak kiezen waarbij entertainment en nabijheid een rol spelen (Ornebring & Jonsson, 2004). Uit het onderzoek van Ruigrok et. al. (2013) blijkt echter wel dat zowel de kwaliteitskranten als de populaire kranten kiezen voor nieuwswaarden die lichter van aard zijn. De Nederlandse media richten zich wel steeds vaker op sensationeel nieuws waardoor het mogelijk is om een verschuiving in nieuwsselectie te herkennen (Deuze, 2004). Uit de bovenstaande theoretische beschouwing zijn de volgende hypothesen opgesteld die onderzocht zullen worden:

H1: Kwaliteitskranten zullen zich vaker richten op nieuwswaarden horend bij ‘hard’

nieuws en populaire kranten zullen zich vaker richten op nieuwswaarden horend bij ‘zacht’ nieuws.

2.4 Framing

Verslaggeving van het nieuws is niets minder dan het vertellen van een verhaal waarbij de media frames gebruiken om vorm te geven aan bepaalde gebeurtenissen. De rollen die de media aannemen, zijn ook binnen deze frames terug te vinden. Een frame kan een verhaallijn zijn waarbij er een bepaald narratief wordt verteld. Gamson (1992) meent dat framing een organiserend principe is dat alles bij elkaar houdt en voor samenhang zorgt en betekenis geeft aan bepaalde eigenschappen. Entman (1993) omschrijft framing als “to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such ways as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described” (p. 52). Journalisten selecteren bepaalde aspecten van de werkelijkheid en die worden zodanig benadrukt dat het de nieuwsverhalen bevordert en het gewenste effect wordt behaald (Reese, 2007). Gebeurtenissen die de meeste media-aandacht krijgen, zijn degene die het makkelijkst ‘dramatized’ of ‘narratized’ zijn en hierbij wordt door de media nadruk gelegd op de crisis, de kwestie in het heden en verleden en de conflicten die eraan verbonden zijn (Nisbet, Brossard, & Kroepsch, 2003). De constructie van nieuws is een dynamisch proces en frames kunnen zich over tijd en aan de hand van verschillende onderwerpen ontwikkelen. De media besteden aandacht aan de dramatische aspecten van een issue zoals een crisis of conflict. De frames die hierbij gehanteerd worden zijn afhankelijk van het nieuwsonderwerp. Zo worden frames met een dramatisch potentieel, zoals het ‘conflict’ of ‘moraliteit’ frame tijdens een crisis vaker gebruikt (Nisbet, 2003).

Daarnaast richten media zich ook op de inhoudelijke aspecten van een probleem. Bij een epidemie kan het bericht informatie bevatten over bijvoorbeeld de opkomst van de ziekte, de invloed ervan en de acties die ertegen ondernomen worden (Shih et al., 2008). Dit heeft ook invloed op de manier waarop de media frames gebruiken. De verschillende frames die door de media gebruikt worden om een verhaal te vertellen, kunnen tenslotte ook het gevolg zijn van een media-hype die rondom de gebeurtenis is gecreëerd. De media hebben tijdens een media-hype de neiging om tot een dominant overheersend frame te komen, waardoor het publiek zijn perceptie hieraan aanpast (Ruigrok et al., 2011). Tijdens een media-hype rondom een ziekte of een ramp wordt het desbetreffende fenomeen versterkt waardoor er een beeld wordt geschetst dat er sprake is van een verhoogd risico terwijl dit niet het geval hoeft te zijn (Vasterman, 2004). De media gebruiken een bepaald narratief om de boodschap over te brengen. Dit geldt ook voor de verslaggeving over ziektes en epidemieën, de media hanteren verschillende frames. Zo toont het onderzoek van Shih et al. (2008) naar de avian influenza

aan dat de kranten voornamelijk gebruik maakten van frames gericht op de inhoudelijke aspecten van gevaar. Het 'actie' en 'gevolg' frame waren het meest dominant tijdens de verslaggeving over de vogelgriep en de gekke koeienziekte. Ibrabim, Mustaffa en Kee (2010) onderzochten de verslaggeving van H1N1 in vier kranten uit Maleisië en vonden de volgende frames: 'verantwoordelijkheid', 'moraliteit', 'human interest', 'conflict' en 'economische gevolgen'. Wallis en Nerlich (2005) troffen vooral 'human interest' frames aan in de Britse verslaggeving over SARS en deze werd op twee manieren gekaderd. Luther en Zhou (2005) onderzochten hetzelfde onderwerp onder Chinese en Amerikaanse kranten en vonden vooral frames in het kader van 'economische gevolgen', 'verantwoordelijkheid', 'human interest' en 'conflict'. Deze onderzoeken tonen aan dat er tijdens de berichtgeving van de bovenstaande ziektes vooral op de inhoudelijke aspecten van het gevaar werd gericht en het conflict.

De berichtgeving over een epidemie kan bovendien zeer verontrustend zijn en een alarmerende indruk wekken. Dit heeft te maken met het feit dat de angst voor een dodelijke besmetting diep geworteld zit in de Westerse geschiedenis (Vasterman & Ruigrok, 2013). Historische gebeurtenissen zoals de Zwarte Dood of de Spaanse griep hebben zoveel impact gehad en schade toegebracht dat dit de angst voor een nieuwe epidemie versterkt (Alcades, 2009). Zodra de media de uitbraak van een nieuwe ziekte of virus aankondigen, wordt dit automatisch aan andere virussen uit het verleden gekoppeld. Dit maakt de epidemie niet alleen een publiek gezondheidsrisico, maar onderdeel van een grotere gebeurtenis. Deze angst kan opgenomen worden in de frames die de media hanteren bij de betekenisgeving van bepaalde gebeurtenissen. Dit is terug te zien in de framing van verschillende ziekte en virussen. De verslaggeving van de Mexicaanse griep in de Nederlandse media bijvoorbeeld bestond grotendeels uit alarmerende berichten (Vasterman & Ruigrok, 2013). De uitbraak van de avian influenza in 2003 zorgde voor een potentiële pandemie crisis wereldwijd (Shih et al., 2008). Ander onderzoek naar het risico van de Creutzfeldt-Jacob ziekte toont aan dat door het catastrofale karakter van de ziekte en de onzekerheid onder het publiek de ziekte met een hoog risicofactor werd bestempeld (Wilson et al., 2004). Bij het alarmerende frame SARS als 'Killer' werd vooral gericht op de aard, karakteristieken en gevolgen van de ziekte. Bij het frame van 'Control' stond het gevecht tegen de ziekte centraal. Daarnaast domineerden rapporten van de overheid en internationale organisaties de verslaggeving waarbij de ziekte als een "major problem" of "out of control" werd bestempeld (Wallis & Nerlich, 2005). Het onderzoek van Abeyasinghe en White (2010) naar berichtgeving over de avian influenza pandemic (H5N1) in Australië toont aan dat de kranten voornamelijk gebruik maakten van alarmerende frames en de griep als een gevaar werd bestempeld. Zo werd bijvoorbeeld de H5N1 door de Australische kranten beschouwd als de grootste bedreiging van de mensheid wat betreft een ziekte, waardoor het boven alle andere gezondheidsbelangen uitstak. Daarnaast had het taalgebruik van de kranten invloed op de manier waarop het fenomeen

geconstrueerd werd, vooral binnen het narratief van een risicovolle situatie. Enkele woorden die gebruikt werden om de avian influenza te beschrijven waren “deadly” (Hawkes, 2006), “aggressive” (The Australian, 2005) en een “lethal storm” (Eclestion, 2005) en werden daarnaast vergeleken andere rampen en ziektes (Abeyasinghe & White, 2010).

De berichtgeving over een ziekte of virus kan overigens ook geruststellend zijn. Zo blijkt dat de Britse kranten in het vroege stadium van de Bovine Spongiform Encephalopathie (BSE) juist geruststellende frames gebruikten in plaats van alarmerende (Washer, 2005). De overheid en de media representeerden de ziekte als een ziekte die al honderden jaren aanwezig is in Groot-Britannië, maar geen gevaar vormt voor de mensheid. Dit heeft eraan bijgedragen dat de gekkekoeienziekte niet als een besmettelijke ziekte werd behandeld, maar als een milieukwestie. De ziekte werd pas in een later stadium door de media als de ‘mad cow disease’ bestempeld met de nadruk op ‘mad’ waardoor onder de Britse bevolking de angst om een gek (hondsdol) dier te worden werd ontketend (Washer, 2005). Naar aanleiding van de bovenstaande theoretische uiteenzetting is het interessant om te kijken hoe de Nederlandse kranten over ebola schrijven, oftewel welke van de twee frames zij hanteren in hun publicaties. Tijdens een media-hype bijvoorbeeld kan er een bepaald frame worden gebruikt alsof er sprake is van gevaar of een verhoogd risico terwijl dit niet het geval is. Naar aanleiding van de eerder besproken theoretische bevindingen is de volgende hypothese opgesteld:

H2: De Nederlandse kranten maken in hun berichtgeving over ebola vaker gebruik van het alarmerende frame dan het geruststellende frame.

Verder wordt er gekeken naar het verschil tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten. Het is te verwachten dat de populaire kranten een alarmerendere indruk maken dan de kwaliteitskranten, omdat zij zich richten op de angst en gevaar die door ebola dreigt. Zoals eerder besproken richten populaire kranten zich voornamelijk op sensatienieuws en minder op wetenschappelijke onderwerpen (Carver, Rødland & Breivik, 2012). De kwaliteitskranten richten zich op hard nieuws en dus op feiten en serieuze gebeurtenissen terwijl de populaire kranten vooral berichten over zacht nieuws. Daarentegen is er wel een mogelijke verschuiving in de nieuwsselectie te herkennen en richten de Nederlandse media zich over het algemeen steeds vaker op sensatienieuws (Deuze, 2004). Op basis van de bovenstaande bevindingen is het de verwachting dat de populaire kranten een alarmerendere indruk wekken dan de kwaliteitskranten en is de volgende hypothese opgesteld:

H3: Het alarmerende frame zal vaker voorkomen bij populaire kranten dan bij

kwaliteitskranten.

2.4.1 Othering

Vandaag de dag wordt de westerse samenleving steeds meer geconfronteerd met rampen en conflicten die plaatsvinden in niet-westerse landen waarbij er een eurocentrisch perspectief gereproduceerd wordt (Joye, 2010). De meeste van deze gebeurtenissen zijn gemediatiseerde incidenten en de media spelen een belangrijke rol in het tot stand komen van relaties tussen de westerse mediagebruiker en de verre slachtoffers (Verdonschot, 2013). De westerse media besteden niet veel aandacht aan onderontwikkelde landen en er wordt weinig nieuwswaarde aan de gebeurtenissen toegekend (Joye, 2009). Door middel van het distantiëren van de ander of een sociale groep ontstaat er een wij-zij-deling waarbij de wij-groep positief en de zij-groep negatief worden geportretteerd (Said, 2005). Dit gebeurt op basis van verschillende kenmerken, zoals ras, geslacht, etniciteit, geografische ligging, sociale positie en klasse. Tijdens een crisis, zoals het geval was bij de SARS epidemie, staan de socio-culturele verschillen tussen 'wij' en 'zij' centraal en is er sprake van een verdeling van de wereld in gebieden van armoede en succes, gevaar en veiligheid (Joye, 2010). Er bestaan in de gemediatiseerde representaties verschillen tussen samenlevingen waarbij de onderontwikkelde landen als de 'ander' worden gezien en worden bestempeld als hopeloos, negatief en inferieur (Joye, 2009). De manier waarop de westerse media het menselijk leed in deze landen portretteert, roept overigens wel medeleven op in de westerse wereld. Er bestaat wel een 'wij' en 'zij' verdeling, maar het lijden van een ander, ook wel 'distant suffering' genoemd, zorgt ervoor dat er empathie ontstaat en dit heeft tot gevolg dat westerse landen bijvoorbeeld geld inzamelen en de landen in crisis helpen. Volgens Chouliaraki (2008) zijn media representaties "conditions of possibility for public action" (p.832). Het koppelen van het leed van de ander aan het publiek wordt ook wel 'domesticatie' genoemd (Chouliaraki, 2013). De media representaties van het leed van verre slachtoffers reflecteren de globale sociale ongelijkheid en verschillen in economische en politieke machtsrelaties (Pieterse, 1990; Chouliaraki, 2013).

Ibelema (2014) spreekt van een andere term, *otherness*, en beschrijft dit als de neiging in verslaggeving om Afrikaanse werkelijkheid te portretteren als strijdig met moderniteit of als afwijkend van standaard hedendaagse gewoonten. Verder meent hij dat Afrika in het nieuws voorkomt als er een conflict of oorlog aan de hand is. Othering maakt deel uit van framing; er wordt een verhaal verteld waarbij er een bepaald referentiekader wordt gehanteerd. Zo wordt in de verslaggeving over berichten uit Afrika frames gebruikt waarbij Afrikaanse mensen als de ander of inferieur aan het Westen worden geportretteerd. Ebola is een epidemie die als een bedreiging van het Westen wordt gezien en is daarmee een belangrijke en relevante gebeurtenis. De vraag is in hoeverre het nieuws over ebola in de

berichtgeving verschilt als het gaat om een Afrikaans slachtoffer of wanneer het een westers slachtoffer betreft. Verder kan *otherness* gebruikt worden om bepaalde groepen te stigmatiseren aan de hand van hun conditie of mentale en fysieke gezondheid (Dear, Lord Gaber, & Takahashi, 1997). Uit onderzoek naar het gedrag van mensen rondom de ziekte HIV blijkt dat er vooral op basis van ras, religie, gender en homofobie wordt gedistantieerd (Petros, Simbayi, Ramlagan, & Brown, 2006). Omdat de ziekte fataal is en voor besmetting kan zorgen, ontstaat er angst die meestal irrationeel is en kan leiden tot paniek. Dit is ook het geval bij het onderzoek van Haynes, Devereux, & Breen (2006) naar de berichtgeving over migratie binnen de Ierse gemeenschap. De kranten maken gebruik van negatieve frames en achter de sensationele krantenkoppen gaat een othering proces schuil waarbij er vooral angst en verwarring onder het publiek wordt gezaaid. De migratie wordt hierbij als een nieuw gevaar gezien en een bepaalde groep, de buitenlanders, worden hier aansprakelijk voor gehouden.

De vraag in het huidige onderzoek is wat voor beeld er over de ziekte ebola en de slachtoffers wordt geschetst en in hoeverre het leed van de ander hierbij een rol speelt. Uit de bovenstaande onderzoeken blijkt dat kranten vooral in tijden van een crisis een vorm van othering laten zien in de berichtgeving. Op basis van deze onderzoeken verwachten we dat ook in de Nederlandse kranten een vorm van othering zal plaatsvinden. Daarmee is de volgende hypothese opgesteld:

H4: De Nederlandse kranten richten zich in de berichtgeving over ebola op het leed van de Afrikaanse slachtoffers en portretteren deze als de ander.

Daarnaast wordt er bekeken in hoeverre de kwaliteitskranten en de populaire kranten verschillen in de berichtgeving over het leed van de ander. Populaire kranten spelen in op gevoelige onderwerpen die emotie en medeleven bij de lezer ontketen (Schaap & Pleijter, 2012). Kwaliteitskranten richten zich meer op feitelijke gebeurtenissen en hard nieuws. Populaire kranten zullen daarmee meer ingaan op het lijden van de Afrikaanse slachtoffers dan de kwaliteitskranten alhoewel dit wel kan veranderen als nabijheid een rol gaat spelen. De verwachting is dat er wel degelijk een verschil zal zijn tussen de twee soorten kranten en hiermee is de volgende deelvraag opgesteld:

‘In hoeverre verschillen de kwaliteitskranten en de populaire kranten in het gebruik van othering (leed van de ander) bij de berichtgeving over ebola?’

2.5 Bronnen

Zoals al eerder is besproken, speelt het gebruik van frames een belangrijke rol in de

berichtgeving over bepaalde gebeurtenissen. De media presenteren een verhaal binnen een bepaald referentiekader en beïnvloeden op deze manier de publieke opinie. Zij proberen de maatschappij zo neutraal mogelijk te informeren over zowel publieke als politieke thema's om zo publieke kritiek te voorkomen, maar objectiviteit is niet altijd mogelijk (Shoemaker & Reese, 2014). Objectiviteit is een routine waarbij persoonlijke en emotionele waarden buiten beschouwing worden gelaten en op de feiten gericht wordt (Gans, 1979). Journalisten proberen een balans te vinden door het tonen van verschillende perspectieven en zo een objectief mogelijk verslag van het verhaal te doen (Dearing, 1995). Journalisten hebben te maken met hun eigen persoonlijkheid en ervaringen; dit kan leiden tot bias en daarmee de objectiviteit beïnvloeden. Routines (zoals gatekeeping of het vertrouwen op autoritaire bronnen) zorgen er weer voor dat journalisten zo objectief en nauwkeurig mogelijk te werk kunnen gaan (Shoemaker & Reese, 1996).

Risicovolle gebeurtenissen zorgen voor onzekerheid over de mate van het gevaar en in hoeverre men zich zorgen moet maken. De nieuwsverslaggeving is één van de meest toegankelijke bronnen over gezondheidsproblemen voor het publiek. De media als verspreiders van informatie hebben invloed op de risicoperceptie van het publiek en daarmee de manier waarop zij betekenis geven aan de gebeurtenis (Wilson et al., 2004). Dit is vooral het geval bij gevaarlijke ziektes die de potentie hebben van een epidemie, aangezien mensen er vaak geen ervaring mee hebben en niet mee om kunnen gaan (Ball-Rokeach & DeFleur, 1976). Gebeurtenissen die risicovol zijn en voor onzekerheid zorgen, hebben een grotere nieuwswaarde en zijn dus aantrekkelijker voor journalisten (Dearing, 1995). Volgens Entman (1993) zijn de media in hun informatie afhankelijk van officiële bronnen. Volgens Bennett (1991) zijn journalisten zelfs geneigd om de bronnen te indexeren. De indexing theorie van Bennett (1991) beweert dat het meeste nieuws over gebeurtenissen wordt beperkt binnen de frames van bronnen en standpunten van belangrijke instanties. Zo krijgen de machtigste bronnen de meeste aandacht. Bij weinig oppositie zullen de overheidsbronnen overheersen. Gezondheidsorganisaties en wetenschappelijke experts spelen een cruciale rol in de informatievoorziening van een epidemie en zijn belangrijke bronnen voor de media in hun berichtgeving (Shih et al., 2008). Dit is vooral het geval als een virus in eerste instantie onbekend is en plotseling opduikt net zoals bij de Mexicaanse griep.

Bovendien toonden Greenberg, Sandman, Sachsman en Salomone (1989) aan dat nieuws met een hoog risicofactor gerelateerd is aan betrouwbare bronnen, zoals wetenschappers en overheidsinstanties. Dit heeft te maken met het feit dat, vooral tijdens risicovolle situaties, de overheidsinstanties beschikken over vertrouwelijke informatie en ze de bevoegdheid hebben om beslissingen te maken (Liu, 2012). Tijdens een pandemie wordt er binnen de communicatie tussen volksgezondheidsorganisaties en het publiek gericht op de situationele updates en preventieve acties en minder op behandeling van de ziekte (Lee &

Basnyat, 2013). De media dienen als een platform voor discussie over een maatschappelijk probleem, maar de discussie wordt aangejaagd door externe bronnen (Ruigrok, 2006). De gezondheidsorganisaties en experts hebben invloed op de manier waarop bepaalde frames in de verslaggeving over een bepaalde ziekte of virus gehanteerd worden. Uit het onderzoek naar Fitna blijkt het niet alleen de media, maar vooral politici en experts zijn die voor reacties zorgen en de agenda-setters zijn (Ruigrok, Scholten, Krijt, & Schaper, 2009). Hierdoor ontstaat er een actie-reactieketen die op zijn duur een media-hype veroorzaakt.

Uit het onderzoek van Vasterman en Ruigrok (2013) blijkt dat de media in het algemeen niet alarmerender waren in hun berichtgeving dan hun bronnen. De Britse media baseerden zich in hun verslaggeving over SARS voornamelijk op bronnen van de overheid en de WHO (Wallis & Nerlich, 2005). Beiden probeerden SARS te beheersen door bureaucratische clichés te gebruiken zoals het spreken van maatregelen en inspanningen en dit ging vaak gepaard met persberichten over onderzoeken, besmettingen en de reacties hierop. De media volgden daarbij in hun verslaggeving en berichtten op dezelfde manier over de ziekte. Naar aanleiding van het bovenstaande onderzoek wordt bestudeerd in hoeverre er in de berichtgeving over ebola gebruikt wordt gemaakt van bronnen en welke dominant zijn. Media gebruiken vaak frames die hun bronnen aanbieden, maar bij de berichtgeving van nieuws en de bronnen die daarbij komen kijken, passen de media de frames aan en ontwikkelen ze ook nieuwe frames (Vasterman & Ruigrok, 2013). Er wordt bestudeerd in hoeverre het gebruik van deze bronnen ervoor zorgt dat de media een alarmerend of geruststellend frame handhaving in de berichtgeving over ebola. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende deelvragen:

‘Welke bronnen zijn dominant in de berichtgeving over ebola en zijn deze alarmerend of geruststellend?’

‘In hoeverre verschillen de populaire en kwaliteitskranten in het gebruik van bronnen in hun berichtgeving over ebola?’

3. Methode

3.1 Dataverzameling

In dit onderzoek staat de berichtgeving over ebola centraal. Er is gekeken naar de verschillen in verslaggeving tussen kranten. De vijf grootste kranten in Nederland, namelijk *De Telegraaf* (544.355 lezers), *Algemeen Dagblad* (409.360 lezers), *NRC Handelsblad* (192.945 lezers), *Trouw* (102.889 lezers) en *Metro* zijn meegenomen in het onderzoek (Cebuco, 2013). De kranten uit de periode januari 2014 tot en met december 2014 zijn hierbij bestudeerd. De artikelen vanaf januari 2014 zijn opgenomen in het onderzoek aangezien toen de uitbraak van ebola plaatsvond (www.rivm.nl) en daarvan zijn 683 artikelen handmatig gecodeerd. Daarnaast zijn de bovenstaande kranten voor het onderzoek ingedeeld in twee groepen: de kwaliteitskranten en de populaire kranten. Onder de kwaliteitskranten vallen *NRC Handelsblad* en *Trouw* en *De Telegraaf*, *Algemeen Dagblad* en *Metro* worden als de populaire kranten gezien (Bakker & Scholten, 2013). Er zijn in totaal 324 artikelen van kwaliteitskranten en 359 artikelen van populaire kranten gecodeerd.

3.2 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op een kwantitatieve inhoudsanalyse van een reeks aan krantenartikelen over de uitbraak van ebola. Krippendorff (2004) beschrijft een inhoudsanalyse “as a research technique for making replicable and valid inferences from texts to the contexts of their use” (p. 18). Deze vorm van methode biedt een cijfermatig inzicht waarbij een bepaald aspect in hoeveelheid kan worden uitgedrukt.

Voor de inhoudsanalyse is er gebruikt gemaakt van AmCAT. Dit is een computer infrastructuur die het mogelijk maakt om met zoektermen concepten te meten in bepaalde teksten (Van Atteveldt, Ruigrok, Takens, & Jacobi, 2014). Alle artikelen uit de eerder genoemde kranten vanaf begin 2014 zijn geselecteerd met behulp van de zoekterm ‘ebola’. Dit leverde een totaal van 1454 krantenartikelen op en hiervan bleken er 683 bruikbaar te zijn. Aan de hand van een handmatige inhoudsanalyse zijn de concepten die van belang zijn in de berichtgeving over ebola gemeten.

3.3 Operationalisatie

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zijn er deelvragen opgesteld omtrent de drie concepten nieuwswaarde, framing en bronnen. Deze zijn door middel van een handmatige inhoudsanalyse gemeten. Per concept zijn er een aantal vragen geformuleerd. Van het volgende is uitgegaan: als aan één van de vier eisen/criteria (vragen) voldaan is, krijgt het artikel de code 1. Is er niet aan één van de eisen voldaan, krijgt het artikel een 0 als code.

Nieuwswaarden

De nieuwswaarden van ebola zijn op basis van onderzoek aan de hand van de volgende criteria bepaald: slachtoffers, oplossing en nabijheid. Hierbij worden de volgende vragen aangehouden:

- *Wordt er in het artikel verwezen naar een key-event?*
- *Wordt er in het artikel gesproken over de toename/daling van het aantal slachtoffers?*
- *Wordt er in het artikel verwezen naar een mogelijk vaccin?*
- *Vindt het nieuws dichtbij plaats?*

Framing

Aan de hand van het onderzoek naar de Mexicaanse griep is het alarmerende frame geoperationaliseerd door middel van de volgende trefwoorden: risico, gevaar, angst, uitbraak, epidemie, waarschuwing, dodelijk, besmettelijk, aantal doden, aantal patiënten (Vasterman & Ruigrok, 2009).

Om te bepalen of de Nederlandse media op een alarmerende toon berichtgeven over ebola zijn de volgende vragen gehanteerd;

- *Wordt er in het artikel angst gezaaid over de ziekte?*
- *Wordt er in het artikel gewaarschuwd voor de ziekte?*
- *Wordt in het artikel gesproken over de gevolgen van de ziekte?*
- *Wordt er in het artikel gesproken over de stijging van het aantal slachtoffers?*

Om na te gaan of de Nederlandse media op een geruststellende manier berichten over ebola zijn de volgende vragen gebruikt:

- *Wordt er in het artikel gunstig over ebola gesproken?*
- *Wordt er in het artikel hoopvol over ebola gesproken?*
- *Wordt er op een positieve manier informatie verschaft over ebola?*
- *Wordt er in het artikel verwezen naar de daling van het aantal slachtoffers?*

Om te bestuderen of bij de berichtgeving over ebola sprake is van othering, zijn de volgende vragen toegepast:

- *Worden de slachtoffers van ebola geportretteerd als de ander?*
- *Wordt er in het artikel gesproken over het leed van de slachtoffers?*
- *Wordt ebola in het artikel geassocieerd met de geografische ligging van Afrika?*

Bronnen

Aan de hand van het onderzoek naar de Mexicaanse griep (Vasterman & Ruigrok, 2013) zijn er binnen de bronnen voorafgaand vier categorieën opgesteld die af te lezen zijn in de onderstaande tabel (tabel 1).

Tabel 1 categorieverdeling bronnen

Categorie	Operationalisering
AzG	AzG Artsen zonder Grenzen Doctors Without Borders niet-gouvernementele hulporganisatie
experts	deskundigen specialisten academici onderzoek hoogleraar viroloog Guido Groen Antwerpen knmg lad napa hulporganisatie knaw nwo vsnu wrp scp cpb
overheid	minister rijk Timmermans gemeente GGD vws igz nza gezondheidsraad rathenau nivel zonmw cbo ccmo cvz nyfer nfu zorginstituut buitenlandse overheid
RIVM	RIVM, Rijksinstituut voor Volksgezondheid minister Schippers, staatsecretaris Rijn
WHO	WHO Wereldgezondheidsorganisatie hulporganisatie VN, Verenigde Naties, UN
Overige hulporganisaties	Rode Kruis Unicef Amnesty International SHO Samenwerkende hulporganisaties Giro 555

Per categorie is er gekeken of deze bronnen zijn geciteerd of geparafraseerd. Wanneer dit het geval was, werden zij beschouwd als bron van het nieuws.

3.4 Intercodeurbetrouwbaarheid

Een onderzoek moet betrouwbaar zijn. De betrouwbaarheid van een onderzoek omvat de vraag of het onderzoek repliceerbaar is. Dit betekent dat wanneer het onderzoek door andere

onderzoekers met de gehanteerde methode wordt gerepliceerd, dezelfde onderzoeksresultaten gevonden moeten worden (Van Atteveldt et al., 2014). Daarnaast moet het onderzoek ook valide zijn. Dit betekent dat je moet meten wat je daadwerkelijk wilt meten. De uitkomsten van een handmatige inhoudsanalyse kennen een hoge validiteit, omdat de codeurs verschillende concepten kunnen herkennen. De resultaten zullen overigens wel een lagere betrouwbaarheid kennen, omdat de codeurs niet tot dezelfde conclusies zullen komen doordat zij beïnvloed worden door verschillende factoren. Voor dit onderzoek is een codeurinstructie opgesteld om de betrouwbaarheid van de handmatige inhoudsanalyse te vergroten (zie bijlage A). Door de coderingen van verschillende codeurs te vergelijken, is de intercodeurbetrouwbaarheid berekend en deze meet hoe betrouwbaar het onderzoek is.

De Cohen's Kappa geeft aan in hoeverre er overeenkomsten zijn in de wijze waarop verschillende codeurs de artikelen hebben geïnterpreteerd (Idem). Bij veel overeenkomsten is er sprake van een goede betrouwbaarheid waarbij de waarde 1 "perfecte samenhang" betekent en bij geen overeenkomsten de waarde 0 "geen samenhang" betekent (Baarda & De Goede, 1999, p. 180). Het concept nieuwswaarden bestaat uit vier variabelen: key-event, slachtoffers, nabijheid en oplossing. Voor elke variabelen is de Cohen's Kappa berekend. Voor key-event is deze 0,6 en dus redelijk. De overeenkomst berust niet op kans, maar ook niet op volledige overeenkomst. Met een Cohen's Kappa van 0,6 neig je wel meer richting overeenkomst. De Cohen's Kappa voor slachtoffers is 0,8 en dit is goed; er is dus meer overeenstemming tussen de beide codeurs en is minder berust op kans. Voor de nieuwswaarde nabijheid is er sprake van een Cohen's Kappa van 0,7; dit is net zoals bij slachtoffers redelijk goed.

Voor het concept framing zijn er twee variabelen opgesteld: alarmerend en geruststellend. Uit de berekeningen blijkt dat het alarmerende frame een Cohen's Kappa van 0,7 kent en het geruststellende frame 0,8. Dit is respectievelijk voldoende en goed. De overeenkomst berust niet alleen op kans, maar ook op overeenkomst. Het concept othering bestaat uit drie variabelen: ander, leed en geografische ligging. De Cohen's Kappa voor ander is 0,5. Dit heeft te maken met het feit dat de verdelingen erg scheef zijn verdeeld. Het concept van ander kwam in de 50 gecodeerde artikelen volgens de eerste codeur eenmaal voor en volgens de andere codeur geen één keer. Dit heeft als gevolg dat de Cohen's Kappa erg laag is. De Cohen's kappa van leed is 0,7 en daarmee goed. De variabele geografische ligging heeft tenslotte ook een Cohen's Kappa van 0,7.

Tenslotte bestaan de bronnen uit: Artsen zonder Grenzen, experts, overheid, de WHO en overige hulporganisaties. De Cohen's Kappa van overheid is 0,6 en daarmee voldoende. Het bleek achteraf onduidelijk te zijn welke instanties precies tot de overheid behoren. Dit is later bijgesteld en daarmee werden ook buitenlandse overheden betrokken. De Cohen's Kappa van experts is 0,7 en voldoende. Ook hier werden experts met overheidsinstanties

verward, waardoor de codeurinstructie is aangescherpt. De WHO heeft met 0,96 bijna een perfecte Cohen's Kappa. De overeenstemming was hierbij zeer goed. Artsen zonder Grenzen en de overige hulporganisaties hebben beiden een Cohen's Kappa van 0,8 en deze is goed.

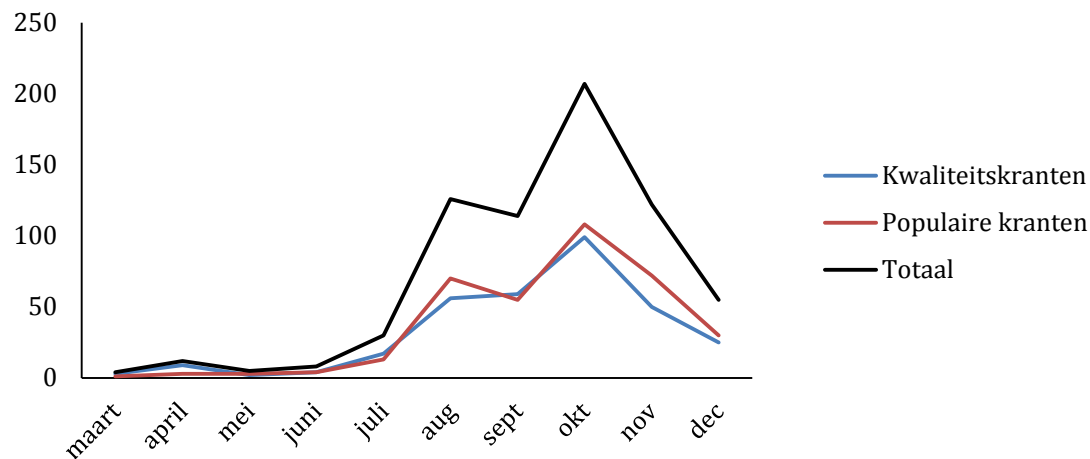
4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de analyse en de resultaten van het onderzoek besproken. De uitkomsten op de hypothesen en deelvragen rondom nieuwswaarden, framing van het nieuws en bronnen van het nieuws worden in het dit hoofdstuk besproken. Om te bepalen of er in de berichtgeving van de Nederlandse kranten over ebola sprake is geweest van een media-hype wordt er in volgende hoofdstuk nagegaan in hoeverre de media het nieuws aanjagen en een angstige indruk wekken.

4.1 Betrokkenheid media

Van januari tot december 2014, hebben de zes Nederlandse kranten 683 krantenartikelen over ebola gepubliceerd. In het huidige onderzoek is bestudeerd in hoeverre de berichtgeving over ebola een media-hype is. Zoals eerder besproken kan een media-hype alleen ontstaan als er sprake is van een key-event die zorgt voor een nieuwsgolf (Ruigrok, 2009). Tijdens de Mexicaanse griep bijvoorbeeld was er sprake van meerdere nieuwsgolven die gerelateerd waren aan een belangrijk voorval zoals de uitbraak van het virus en de eerste dode in Nederland (Vasterman & Ruigrok, 2013). Om te bestuderen of dit ook het geval is bij de berichtgeving over ebola is gekeken naar het verloop van het nieuws en in hoeverre er sprake van key-events die het nieuws versterken en een nieuwsgolf veroorzaken. Figuur 1 toont de hoeveelheid media-aandacht voor de ziekte in de krantenartikelen. Het nieuws fluctueert en er zijn duidelijk enkele pieken te herkennen in de media-aandacht, de grootste piek vinden we in augustus en oktober. De media-aandacht voor ebola kan worden verdeeld in drie perioden: aanloop, piek en nasleep. De eerste periode is van maart tot augustus 2014. Tijdens deze fase leggen de media nadruk op het gevaar van een nieuwe ziekte. De tweede periode is van augustus tot november 2014 en hierbij wordt vooral bericht over de verspreiding van het virus en de slachtoffers in zowel Afrika als in het Westen. De maanden november en december vallen in de laatste periode. Tijdens de nasleep wordt er nog over enkele slachtoffers in Afrika gesproken, maar vooral de berichtgeving over westerse slachtoffers doet de kop op en een mogelijk vaccin. Figuur 1 toont een stijging in media-aandacht voor ebola in de Nederlandse kranten naarmate de maanden verstrijken. Er zijn twee pieken te herkennen in de onderstaande figuur. In de maand augustus verviervoudigt de aandacht voor ebola ten opzichte van de voorgaande maand. Na een kleine dip in september doet zich een stijging voor in media-aandacht in de maand oktober waarbij een duidelijke piek zichtbaar is. Vervolgens neemt de aandacht voor ebola geleidelijk af. De stijging in de maand augustus is toe te wijzen aan twee gebeurtenissen, namelijk de aandacht voor westerse artsen die besmet raakten met het virus en de media-aandacht voor het WHO nadat deze ebola uitgeroepen hadden als internationaal gezondheidsrisico. De kop luidt als volgt: “Noodmaatregelen tegen

ebola na internationaal alarm van WHO” (*NRC Handelsblad*, 2014). De stijging in de maand oktober is te verklaren door de aandacht voor de eerste ebola patiënten in Europa en de Verenigde Staten. De krantenkoppen tonen dit aan: “Spanje zet alle zeilen bij na nieuwe ebolabesmetting” (*Metro*, 2014) en “Texas slaat alarm om ebola” (*Algemeen Dagblad*, 2014). De media-aandacht voor ebola neemt daarna geleidelijk af.

Figuur 1: aantal artikelen m.b.t. ebola in Nederlandse kranten

Het blijkt dat de nieuwswaarde key-event gemiddeld vaker voorkomt in de aanloop en in de piek het minst. Dit is te verklaren door het feit dat in de eerste periode de uitbraak van de ziekte plaatsvindt. Kranten plaatsen de volgende berichten: “Het is voor het eerst dat er in West-Afrika een uitbraak van ebola is” (*Algemeen Dagblad*, 2014) en “Het virus is nu opgedoken in hoofdstad Conakry” (*Trouw*, 2014). In de piekperiode breidt het aantal slachtoffers zich wel uit, maar er is relatief weinig sprake van nieuwe uitbraken. Tijdens de nasleep in november 2014 en december 2014 is er door verschillende nieuwe gebeurtenissen vaker sprake van een key-event dan in de piek periode (zie tabel 1). Dit blijkt onder andere uit de volgende citaten: “De eerste patiënt die buiten West-Afrika ziek is geworden” (*Algemeen Dagblad*, 2014) en “Ook Groot-Brittannië heeft nu een patiënt met ebola” (*NRC Handelsblad*, 2014). De bovenstaande bevindingen zijn in lijn met het onderzoek van Vasterman en Ruigrok (2011) naar de Mexicaans griep aangezien hier een key-event, de uitbraak van ebola in West-Afrika, ervoor zorgt dat het onderwerp nieuws wordt. Door deze reeks aan gebeurtenissen lijkt het inderdaad alsof er sprake is van een media-hype wat betreft de berichtgeving over ebola in de Nederlandse kranten.

Tabel 1 key-event per periode in %

Periode	% Key-event
Aanloop	23,7
Piek	4
Nasleep	7,3

Figuur 1 laat daarnaast de verschillen in berichtgeving over ebola tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten zien. Hieruit is op te maken dat er sprake is van een sterke correlatie tussen de krantengroepen (0,98). Er blijkt weinig verschil te zijn in de hoeveelheid media-aandacht voor ebola tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten. Beiden kranten schenken op dezelfde momenten evenveel of juist weinig aandacht aan ebola waardoor ze gelijk opgaan en dus correlatie vertonen. Dit doet vermoeden dat zowel de kwaliteitskranten als de populaire kranten dezelfde nieuwswaarden hanteren. Dit zal in de volgende paragraaf bestudeerd worden.

Verder is het interessant om te kijken naar het verschil in media-aandacht voor ebola tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten per periode. Van de 683 krantenartikelen over ebola behoort 324 aan de kwaliteitskranten toe en 359 artikelen bij de populaire kranten. In de eerste periode, zoals eerder genoemd, weinig media-aandacht is voor ebola en dat de kwaliteitskranten met 10,8% iets meer berichten dan de populaire kranten met 6,7%. Ook tijdens de piekperiode berichten de kwaliteitskranten meer (66,1%) dan de populaire kranten (64,9%). In de laatste periode is het verschil tussen de twee kranten het grootst. De populaire kranten berichten hier juist meer (28,7%) dan de kwaliteitskranten (23,2%). Uit de resultaten blijkt dat de populaire kranten in het begin minder geïnteresseerd zijn dan de kwaliteitskranten en juist in de nasleep meer berichten over ebola.

Tabel 2: aantal artikelen m.b.t ebola tussen kwaliteitskranten en populaire kranten per periode

Periode		Kwaliteitskrant	Populaire krant
1		35	24
2		214	233
3		75	102

4.2 Nieuwswaarden

Voorgaand onderzoek toont aan dat verschillende factoren, zoals nieuwswaarden, een rol spelen bij de selectie van nieuws. Zoals eerder besproken, kan er binnen nieuwswaarden een onderscheid worden gemaakt tussen zacht nieuws en hard nieuws. Het doel van hard nieuws is om burgers te informeren en bevat serieuze onderwerpen die belangrijk en informatief zijn (Bakker & Scholten, 2007). Kwaliteitskranten richten zich op hard nieuws met een informatieve functie terwijl de populaire kranten zich richten op zacht nieuws. Zacht nieuws

is voornamelijk bedoeld als vermaak. In het huidige onderzoek is er een onderscheid gemaakt tussen de volgende nieuwswaarden: key-event, slachtoffers, nabijheid en oplossing. Naar aanleiding hiervan is de volgende hypothese opgesteld:

H1: Kwaliteitskranten zullen zich vaker richten op nieuwswaarden horend bij ‘hard’ nieuws en populaire kranten zullen zich vaker richten op nieuwswaarden horend bij ‘zacht’ nieuws.

Uit de handmatige inhoudsanalyse is gebleken dat in de berichtgeving over ebola de nieuwswaarde slachtoffers met 74,5% van de totaal onderzochte artikelen de meest voorkomende nieuwswaarde is (zie tabel 3). Dit kan verklaard worden aan de hand van het feit dat er in het algemeen vaak over patiënten en mogelijke besmettingen wordt gesproken. Opvallend is dat er met name in de maanden augustus, september en oktober naar slachtoffers wordt verwezen en de berichtgeving daarna afneemt. Daarnaast komt de nieuwswaarde nabijheid in 35,5% van de kranten voor. Als er sprake is van een mogelijke besmetting of een ebola patiënt in westerse landen, richt het nieuws zich daar volledig op omdat dit als belangrijk wordt ervaren. Ook hier is de meeste berichtgeving in de maanden augustus, september en oktober. De nieuwswaarde key-event komt 6,6% voor. Uit de onderstaande tabel is af te lezen dat er in de maand oktober het vaakst sprake was van een key-event. Het betreft de eerste slachtoffers in Europa en de Verenigde Staten. Tenslotte is de nieuwswaarde oplossing met 2,3% het minst belangrijk in de berichtgeving over ebola. Dit komt vanwege het feit dat er tijdens de periode van januari 2014 tot en met december 2014 nog geen officieel vaccin was uitgebracht. Echter, is het wel interessant om deze nieuwswaarde in het onderzoek te betrekken, omdat uit de data blijkt dat wanneer er wel een medicijn was voor Westerlingen dit wel nieuws werd en eerder niet als het om Afrikaanse patiënten ging.

Tabel 3 aantal artikelen per nieuwswaarde

Nieuwswaarde	Aantal	Percentage
Key-event	45	6,6
Slachtoffers	509	74,5
Nabijheid	241	35,3
Oplossing	16	2,3

Verder is er per nieuwswaarden gekeken in welke van de drie perioden deze het vaakst voorkomt en in hoeverre er een verschil bestaat tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten in hun gebruik van de nieuwswaarden (zie tabel 4 en 5). Tenslotte zijn de correlaties tussen de nieuwswaarden bestudeerd om een idee te krijgen in hoeverre de verschillende nieuwswaarden invloed op elkaar hebben of juist niet. De chi-kwadraattoets toont aan dat er

een significant verschil is tussen de kwaliteitskranten en populaire kranten ($\chi^2 (2) = 33.095$, $p < 0.05$). Het blijkt dat de nieuwswaarde key-event gemiddeld vaker voorkomt in de aanloop en in de piek het minst. Dit is te verklaren door het feit dat in de eerste periode de uitbraak van de ziekte plaatsvindt. Kranten plaatsen de volgende berichten: “Het is voor het eerst dat er in West-Afrika een uitbraak van ebola is” (*Algemeen Dagblad*, 2014) en “Het virus is nu opgedoken in hoofdstad Conakry” (*Trouw*, 2014). In de piekperiode breidt het aantal slachtoffers zich wel uit, maar er is relatief weinig sprake van nieuwe uitbraken. Tijdens de nasleep in november 2014 en december 2014 is er door verschillende nieuwe gebeurtenissen vaker sprake van een key-event dan in de piekperiode (zie tabel 4). Andere nieuwe gebeurtenissen, zoals de verpleging van een buitenlandse ebolapatiënt of een mogelijke oplossing, zorgen ervoor dat het nieuws blijft. De resultaten tonen ook aan dat er samenhang is tussen de nieuwswaarde key-event en nabijheid en dit significant is ($r = 0.100$, 683 , $p < 0.05$). De volgende krantenkop toont dit aan: “Eerste ebola in Europa” (*Algemeen Dagblad*, 2014). Tenslotte is er gekeken naar het verschil tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten betreffende een key-event. Tabel 5 toont aan dat het verschil niet erg groot is, maar de populaire kranten vaker inspelen op een nieuwe gebeurtenis. Dit kan te maken hebben met het feit dat zij meer gericht zijn op sensationeel nieuws en gebeurtenissen die door een key-event dus een hogere nieuwswaarde hebben terwijl de kwaliteitskranten meer inhoudelijk informatie geven over het nieuws. Dit is in lijn met de theorie dat populaire kranten meer berichten over gesimplificeerd en gepersonaliseerd nieuws waarbij sensatie de boventoon voert en waarbij entertainment een rol speelt (Carver, Rødland & Breivik, 2012; Deuze, 2004; Ornebring & Jonsson, 2014).

Uit tabel 4 blijkt dat voor de nieuwswaarde slachtoffers geldt dat deze in de aanloop met 96,6% het vaakst voorkomt en vervolgens geleidelijk afneemt tot 74,5% in de nasleep, en dat dit verschil significant is ($\chi^2 (2) = 48.919$, $p < 0.05$). In de beginperiode spelen de slachtoffers een belangrijke rol aangezien dit zorgt voor het nieuws en de koppen luiden: “Dodental ebola loopt in Afrika snel op” (*Metro*, 2014) en “Doden door ebola in Sierra Leone” (*Metro*, 2014). De berichten nemen in de twee perioden erna af doordat er in verloop van tijd meer wordt gericht op andere zaken zoals de gevolgen van de ziekte, maar ook de mogelijke oplossingen en hulpverlening. Verder blijkt uit tabel 5 dat kwaliteitskranten met 80,9% veel vaker over de slachtoffers van ebola berichten dan de populaire kranten (68,8%) en dat dit verschil significant is ($\chi^2 (1) = 13.051$, $p < 0.05$). Ook hieruit blijkt dat het nieuws van de populaire kranten oppervlakkiger is terwijl de kwaliteitskranten dieper ingaan op de slachtoffers en diens verhalen.

Tabel 4 nieuwswaarden per periode in %

Periode	% Key-event	% Slachtoffers	% Nabijheid	% Oplossing
Aanloop	23,7	96,6	13,6	0
Piek	4	80,3	44,5	2,7
Nasleep	7,3	74,5	19,2	2,3

Tabel 5 nieuwswaarden tussen kwaliteitskranten en populaire kranten %

	% Key-event	% Slachtoffers	% Nabijheid	% Oplossing
Kwaliteitskranten	5,9	80,9	33,6	4
Populaire kranten	7,2	68,8	36,8	0,8

De nieuwswaarde nabijheid komt met 44,5% het vaakst voor in de piekperiode en het minst vaak in de eerste periode en dit verschil tussen de drie perioden is significant ($\chi^2 (2) = 48.919$, $p < 0.05$). In de tweede periode is er vaker sprake van nieuws dat dichtbij plaatsvindt zoals besmettingen in westerse landen. De nieuwswaarde nabijheid speelt een belangrijke rol in de berichtgeving, omdat de patiënten in Europa en de VS worden behandeld. Zolang de besmettingen in Afrika plaatsvinden, speelt nabijheid geen rol in de berichtgeving. Dit is lijn met het onderzoek naar de berichtgeving tijdens de vogelgriep en SARS die aantoonde dat het nieuws vooral gerelateerd was aan het lokale gevaar dat dreigde (Shih, Wijaya, & Brossard, 2008; Wallis & Nerlich, 2005). Uit de resultaten is ook gebleken dat wanneer er over slachtoffers in westerse landen wordt bericht de nabijheid hoger is en dat deze twee nieuwswaarden met elkaar correleren ($r = 0.397$, 683 , $p < 0.05$). Zo zijn er de volgende koppen te lezen: “Vrouw met ebola besmet in Spanje” (*Metro*, 2014) en “Ebola in VS” (*De Telegraaf*, 2014). Het blijkt dat slachtoffers eigen streek belangrijk zijn. Tenslotte blijkt dat er geen groot verschil is tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten in het gebruik van de nieuwswaarde nabijheid. Voor beide kranten speelt nieuws dat dichtbij plaats vindt een belangrijke rol. Dit is in lijn met eerder onderzoek naar nabijheid, zoals de vogelgriep en de ziekte SARS waarbij de verslaggeving vooral gericht was op het lokale gevaar dat dreigde (Shih, Wijaya, & Brossard, 2008; Wallis & Nerlich, 2005).

Als laatste is de nieuwswaarde oplossing bestudeerd (zie tabel 4). In de aanloop van de ziekte wordt er nog niet gesproken over een vaccin en tijdens de piek en nasleep wordt er minimaal over een vaccin tegen ebola bericht. Dit verschil is niet significant en berust daarmee op toeval. De berichtgeving over een vaccin correleert positief met key-event aangezien een oplossing zorgt voor een doorbraak en dus een nieuwe gebeurtenis ($r = 0.115$, 683 , $p < 0.05$). Tenslotte toont tabel 5 dat de kwaliteitskranten met 4% vaker over een vaccin spreken dan de populaire kranten (0,8%) en dat dit verschil significant is ($\chi^2 (1) = 7.512$, $p < 0.05$). Dit bewijst dat de kwaliteitskranten ook berichten over de positieve ontwikkelingen op het gebied van ebola terwijl de populaire kranten meer gericht zijn op het negatieve nieuws.

Uit de bovenstaande resultaten blijkt dat H1 kan worden aangenomen. De kwaliteitskranten richten zich vaker op nieuwswaarden horend bij ‘hard nieuw’ en de populaire kranten op nieuwswaarden horend bij ‘zacht’ nieuws.

4.3 Framing

Tijdens de verslaggeving van het nieuws gebruiken journalisten verschillende media frames om een verhaal te vertellen. Om te bestuderen op welke manier ebola wordt geportretteerd in de Nederlandse kranten zijn de volgende twee hypothesen opgesteld:

H2: De Nederlandse kranten maken in hun berichtgeving over ebola vaker gebruik van het alarmerende frame dan het geruststellende frame.

H3: Het alarmerende frame zal vaker voorkomen bij populaire kranten dan kwaliteitskranten.

Uit de resultaten, zoals weergegeven in tabel 6, is gebleken dat het alarmerende frame met 34,7% van het totaal onderzochte nieuwsartikelen vaker voorkomt dan het geruststellende frame (7,9%). De berichtgeving over ebola wordt dus in de eerste instantie over het algemeen alarmerend geportretteerd. Dit heeft te maken met het feit dat gebeurtenissen die veel media-aandacht krijgen gedramatiseerd worden en hierbij de nadruk op de crisis wordt gelegd. Ebola wordt meerdere malen bestempeld als een “internationale crisis” en er wordt vaak gesproken over de paniek en angst die bij de ziekte komt kijken (*De Telegraaf*, 2014). Tenslotte gaan de berichten ook vaak over de stijging van het aantal slachtoffers en de mogelijke uitbreiding van de ziekte in andere landen en delen van de wereld. De bovenstaande zaken wekken daarmee een alarmerende indruk.

Tabel 6 aantal alarmerende en geruststellende frames over totaal aantal artikelen

Frames	Aantal	Percentage
Alarmerend	237	34,7
Geruststellend	54	7,9

Uit de bovenstaande resultaten blijkt dat hypothese 2 kan worden aangenomen en de Nederlandse kranten in hun berichtgeving over ebola vaker gebruik maken van het alarmerende frame dan het geruststellende frame.

Naast de aanwezigheid van de twee frames in de berichtgeving, is er ook gekeken naar de toon van deze frames per periode. Daarnaast is er ook gekeken naar de teneur van het nieuws met betrekking tot het totaal artikelen per perioden en in hoeverre dit negatief (-1) of positief (+1) is. Uit de resultaten komt naar voren dat over het algemeen in alle drie de

perioden meer alarmerende frames worden gebruikt dan geruststellende. Uit de t-toets is gebleken dat de teneur van het alarmerende frame blijkt in de eerste periode het meest negatief te zijn terwijl het aantal krantenartikelen over ebola in de eerste periode een stuk kleiner is dan in de andere periode, en dat dit verschil significant is ($F(2) = 17.612, p < 0.05$). De krantenkoppen luiden als volgt: “Wanhoop over ebola groeit met de dag” (*De Telegraaf*, 2014) en “Help! Paniek” (*NRC Handelsblad*, 2014). Dit kan verklaard worden doordat ebola in de eerste periode een ‘nieuw’ virus is en de meeste slachtoffers in deze periode heeft gemaakt. In de piekperiode is de toon iets minder negatief (zie tabel 7), maar de krantenkoppen berichten wel met een alarmerend frame: “Heel West-Afrika in quarantaine” (*NRC Handelsblad*, 2014).

Tabel 7 aantal frames en teneur m.b.t. totaal aantal artikelen per periode

Periode	Aantal	Gemiddelde
Aanloop	59	-0,61
Piek	442	-0,31
Nasleep	175	-0,03

Verder is gekeken naar de correlaties tussen de frames en de nieuwswaarden. Er is gekeken in hoeverre er samenhang is en of de nieuwswaarden een alarmerende of geruststellende toon hebben. Uit de resultaten blijkt dat wanneer een bericht over een key-event gaat het een alarmerende toon heeft ($r = 0.092, N = 683, p < 0.05$). Een nieuwe uitbraak in een land in West-Afrika of uitbreiding van het virus kan een alarmerende indruk geven. Of een eerste patiënt in een westers land kan ook voor paniek zaaien, zoals de volgende krantenkop laat zien: “Ebola dodelijk dichtbij?” (*De Telegraaf*, 2014). Ook als het over de slachtoffers gaat, wordt er op een alarmerende manier over de ziekte bericht ($r = 0.292, 683, p < 0.05$). De krantenkop “Ebola epidemie eist 4033 levens” wekt bijvoorbeeld een alarmerende indruk aangezien het aantal doden en besmette personen blijft stijgen (*Algemeen Dagblad*, 2014). Het bovenstaande komt overeen met onderzoek naar de Mexicaanse griep en de Creutzfeldt-Jacob ziekte waarbij de media door middel van alarmerende berichten zorgden voor een wereldwijde paniek (Vasterman & Ruigrok, 2009; Wilson et al., 2004). Tevens kan een key-event ook een geruststellende indruk wekken doordat het bijvoorbeeld gaat over een nieuwe manier om hulpverlening te verstrekken ($r = 0.097, 683, p < 0.05$). Daarnaast zijn berichten over een vaccin ook geruststellend aangezien dit betekent dat er een einde van de ziekte in zicht is ($r = 0.170, N = 683, p < 0.05$). Ook berichten over een slachtoffer in het Westen die genezen is, brengt positieve berichten met zich mee ($r = 0.158, 683, p < 0.05$).

Daarnaast is bestudeerd hoe vaak de kwaliteitskranten en de populaire kranten de bovenstaande frames gebruiken. Verwacht wordt dat het alarmerende frame vaker zal voorkomen bij populaire kranten dan kwaliteitskranten. Uit tabel 8 blijkt dat er zowel bij de

kwaliteitskranten als de populaire kranten vaker alarmerende frames gebruikt worden dan geruststellende frames. Voorbeelden hiervan zijn: “Wanhoop over ebola groeit met de dag” (*De Telegraaf*, 2014) en “De dood die ebola heet trekt nog verder” (*NRC Handelsblad*, 2014). Het verschil tussen de kranten is niet erg groot, maar de teneur van de populaire kranten blijkt toch vaker negatiever te zijn dan van de kwaliteitskranten. De kwaliteitskranten plaatsen namelijk vaker berichten zoals “Het ebolavirus: peanuts vergeleken met hiv” (*Trouw*, 2014) en “Vrees voor wereldwijde ebola-epidemie onterecht” (*NRC Handelsblad*, 2014). De t-test laat echter zien dat dit verschil tussen de twee kranten zoals gevonden voor het alarmerende frame gebaseerd is op toeval ($t(674) = 0.711, p > 0.05$). Hieruit blijkt dat H3 verworpen kan worden. Het alarmerende frame komt niet vaker voor bij populaire kranten dan bij kwaliteitskranten.

Tabel 8 verschil framing kwaliteitskranten en populaire kranten

	Aantal	Gemiddelde
Kwaliteitskranten	319	-0,25
Populaire kranten	357	-0,28

4.3.1 Othering

Othering maakt deel uit van framing en houdt in dat er een sociale groep wordt gedistantieerd en er een wij-zij-deling ontstaat waarbij de wij-groep positief en de zij-groep negatief wordt geportretteerd. De vraag in het huidige onderzoek is wat voor beeld er over de ziekte ebola en de slachtoffers wordt geschetst en in hoeverre het leed van de ander hierbij een rol speelt. Ook wordt er gekeken in hoeverre de kwaliteitskranten en de populaire kranten verschillen in de berichtgeving over het leed van de ander. Aan de hand van voorgaand onderzoek is de volgende hypothese opgesteld:

H4: De Nederlandse kranten richten zich in de berichtgeving over ebola op het leed van de Afrikaanse slachtoffers en portretteren deze als de ander.

Het blijkt dat othering over het algemeen niet veel voorkomt in de berichtgeving van de Nederlandse kranten over ebola. Van de 683 krantenartikelen zijn er slechts 46 artikelen die het fenomeen van othering bevatten. Dit is interessant aangezien het blijkt dat kranten de Afrikaanse werkelijkheid niet portretteren als afwijkend van de westerse wereld zoals vaak wordt gesuggereerd in voorafgaande onderzoeken (Haynes, Devereux, & Breen, 2006; Ibelema, 2014; Petros, Simbayi, Ramlagan, & Brown, 2006).

Tabel 9 othering over totaal aantal artikelen

	Aantal	Percentage

Othering	46	6,7

Zoals tabel 10 aangeeft, komt othering in de aanloop van de ziekte het vaakst voor met 13,6% en in de piekperiode het minst vaak met 3,8% en dit verschil is significant ($X^2(2) = 17.905$, $p < 0.05$). Dit heeft te maken met het feit dat wanneer bepaalde nieuwswaarden zoals nabijheid een rol spelen, het leed van de slachtoffers in Afrika minder belangrijk is. Het nieuws uit de eigen streek is belangrijker of als de slachtoffers uit de eigen omgeving komen. In de piekperiode vinden de eerste slachtoffers in Europa en de Verenigde Staten plaats en hierdoor wordt vindt er een verschuiving van aandacht plaats.

Tabel 10 othering per periode

Periode	Othering
Aanloop	13,6%
Piek	3,8%
Nasleep	11,9%

Verder wordt er onderzocht in hoeverre er een verschil bestaat in othering tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten binnen hun berichtgeving over ebola. De kwaliteitskranten blijken over het algemeen veel vaker te verwijzen naar het leed van de Afrikaanse slachtoffers en portretteren deze vaker als de ander dan de populaire kranten (zie tabel 11). Dit is tegenstrijdig met de verwachting dat populaire kranten juist meer zouden ingaan op het lijden van de Afrikaanse slachtoffers dan de kwaliteitskranten.

Tabel 11 othering kwaliteitskranten en populaire kranten

	Aantal	Percentage
Kwaliteitskranten	29	63
Populaire kranten	17	37

Ondanks het feit dat othering in de berichtgeving over ebola door de Nederlandse kranten niet vaak voorkomt, blijkt echter wel dat leed van de Afrikaanse slachtoffers negatief correleert met nabijheid ($r = -0.155$, $N = 683$, $p < 0.05$). Dit betekent dat wanneer het nieuws dichtbij plaatsvindt en het over westerse slachtoffers gaat, er niet bericht wordt over het leed van de slachtoffers in Afrika. Dit is ook het geval bij oplossing. Het leed van de Afrikaanse slachtoffers correleert negatief met oplossing ($r = -0.355$, 683 , $p < 0.05$). Dit betekent dat wanneer het om Afrikaanse slachtoffers gaat er niet gesproken wordt over een vaccin terwijl dit voor westerse slachtoffers wel geldt. Zo wordt er bij westerse slachtoffers een testvaccin gebruikt die de slachtoffers geneest terwijl er voor Afrikaanse slachtoffers geen vaccin blijkt te zijn. Ook het bestempelen van Afrikaanse slachtoffers als de Ander correleert negatief met nabijheid ($r = -0.094$, $N = 683$, $p < 0.05$). De geografische ligging van Afrika correleert wel

met de Ander ($r = 0.077$, $N = 683$, $p < 0.05$), maar correleert negatief met nabijheid ($r = 0.100$, $N = 683$, $p < 0.05$). Dit betekent dat ebola vooral wordt gezien als een Afrikaans probleem en het lijden van een andere groep (zij), terwijl als er slachtoffers in het Westen zijn, wordt het wel als ons probleem gezien (wij). Othering komt in de Nederlandse berichtgeving over ebola niet vaak voor terwijl dit aan de hand van eerdere onderzoeken wel te verwachten was (Petros, Simbayi, Ramlagan, & Brown, 2006; Haynes, Devereux & Breen, 2006). Othering neemt af zodra ebola dichtbij komt en neemt weer toe als het niet meer in eigen streek is. De bovenstaande resultaten tonen echter wel nieuwe bevindingen omtrent het fenomeen van othering in verhouding met verschillende nieuwswaarden zoals nabijheid, geografische ligging en vaccin.

4.4 Bronnen

Verschillende instanties, zoals gezondheidsorganisaties en wetenschappelijke experts, zijn een belangrijke bron van informatie voor de media in hun berichtgeving ten tijde van een ziekte of virus. Externe bronnen jagen de discussie over maatschappelijke problemen aan. Om een goed overzicht van het brongebruik binnen de verslaggeving van de Nederlandse kranten over Ebola te krijgen, zijn de volgende zes categorieën opgesteld: Artsen zonder Grenzen, experts, hulpverlening, overheid, RIVM en WHO. Hierbij zijn de volgende deelvragen opgesteld:

‘Welke bronnen zijn dominant in de berichtgeving over ebola en zijn deze alarmerend of geruststellend?’

‘In hoeverre verschillen de populaire en kwaliteitskranten in het gebruik van bronnen in hun berichtgeving over ebola?’

Uit de resultaten, zoals weergegeven in tabel 12, blijkt dat in de artikelen over ebola in totaal 524 bronnen zijn genoemd. Deze zijn in de volgende categorieën opgedeeld: AzG (66), experts (56), overheid (131), RIVM (36), WHO (165) en overige hulporganisaties (59). De WHO wordt daarvan met 31,5% het vaakst genoemd en het RIVM met 6,9% het minst vaak. Gezondheidsorganisaties beschikken over vertrouwelijke informatie ten tijde van risicovolle situaties en ten tijde van een crisis wenden mensen zich tot deze instanties. Het feit dat de WHO het vaakst wordt genoemd, is in lijn met eerder onderzoek van Wellis en Nerlich (2005) naar de verslaggeving over SARS waaruit bleek dat de media zich onder andere voornamelijk op de WHO berustten.

Tabel 12 verschillende categorieën bronnen totaal aantal krantenartikelen

	Aantal	Percentage
Artsen zonder Grenzen	66	12,6
Experts	56	10,7
Overheid	131	25
RIVM	36	6,9
WHO	165	31,5
Overige hulpverlening	59	10,7

Als we kijken naar de verschillende perioden blijkt dat er in de eerste periode 60 bronnen worden genoemd, waarvan per artikel gemiddeld 1,5 bron wordt genoemd (zie tabel 13). In de tweede periode is er een enorme groei te herkennen waarbij er 371 maal naar een bron wordt verwezen en gemiddeld 1,7 bron per artikel wordt gebruikt. De derde en laatste periode kent een daling in het aantal bronnen, maar er worden wel meer bronnen genoemd dan in de eerste periode. Gemiddeld wordt er in de laatste periode wel een kleiner aantal bronnen per artikel gebruikt. Het bovenstaande verschil in brongebruik tussen de drie perioden is significant ($F(2) = 17.797, p < 0.5$). Dit betekent dat het verschil niet op toeval is gebaseerd, maar mogelijk veroorzaakt is door een belangrijke gebeurtenis in die periode. Dit kan te maken hebben met het feit dat er bepaalde nieuwswaarden, zoals nabijheid, belangrijk worden en andere bronnen een rol gaan spelen.

Tabel 13 aantal bronnen per periode

Periode	Aantal	Gemiddelde
Aanloop	60	1,53
Piek	371	1,73
Nasleep	93	1,25

Vervolgens wordt er bestudeerd hoe vaak de verschillende bronnen per periode voorkomen (zie tabel 14). Het blijkt dat de WHO in alle drie de perioden het vaakst wordt genoemd en het RIVM het minst vaak. In de eerste periode komt de WHO 40% voor waarna het in de tweede en derde periode geleidelijk een daling onderkent. Artsen zonder Grenzen is in de eerste periode met 25% ook redelijk vaak genoemd, maar dit zwakt daarna ook af. De verwijzing naar overheidsinstanties neemt in de tweede periode een belangrijke positie in en er wordt vaker verwezen naar berichten van de overheid als antwoord op de uiting van de WHO. Dit is in lijn met het onderzoek van Walles en Nerlich (2005) naar SARS waaruit bleek dat de verslaggeving voornamelijk op bronnen van de overheid en de WHO waren gebaseerd. Opvallend is ook dat in de derde periode overige hulpverlening met 20,4% ook vaker genoemd wordt dan in de eerste en tweede periode. Blijkbaar gaan andere bronnen een

rol spelen op het moment dat ebola dichtbij komt. De focus op nabijheid en oplossing vraagt om andere bronnen. De journalisten zijn gefocust op de autoriteiten en externe bronnen. Ondanks het feit dat er nog geen westerse slachtoffers zijn, wordt er gekeken naar oplossingen of het voorkomen van de ziekte en hier zijn andere bronnen voor nodig. Het verschil tussen de bovenstaande bronnen per periode is significant ($\chi^2(12) = 81.510$, $p < 0.05$).

Tabel 14 verschillende categorieën bronnen per periode

Periode	% Artsen zonder grenzen	%Experts	%Overheid	%RIVM	%WHO	% hulp- verlening
Aanloop	25	8,3	16,7	1,7	40	8,3
Piek	10,8	11,3	28,8	7,8	31,8	9,4
Nasleep	11,8	9,7	15,1	6,5	24,7	20,4

Daarnaast is er gekeken naar de verschillen tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten wat betreft het gebruik van bronnen in hun berichtgeving over ebola. Uit de resultaten blijkt dat van de 524 krantenartikelen waarin naar een bron wordt verwezen, 301 artikelen aan kwaliteitskranten toebehoren en 223 aan populaire kranten, maar dit verschil is tussen de twee kranten is niet significant ($p = 0,074$). De onderstaande tabel toont aan dat in alle drie de perioden de kwaliteitskranten meer bronnen gebruiken dan de populaire kranten. In de eerste periode is dit verschil niet zeer groot en gemiddeld gebruiken beide kranten per artikel ongeveer 1,5 bronnen. Ook is gebleken dat in de tweede periode het verschil tussen de kranten het grootst is met 219 artikelen bij de kwaliteitskranten en 152 bij de populaire kranten, en dat dit verschil significant is ($F(369) = 10.14$, $p < 0.05$). In de laatste periode verschillen de kranten amper in hun brongebruik, maar gebruiken de kwaliteitskranten per artikel gemiddeld meer bronnen dan de populaire kranten, en ook dit verschil is significant ($F(91) = 48.04$, $p < 0.05$). Hieruit blijkt dat de kwaliteitskranten zich over het algemeen meer richten op de inhoud en kwaliteit van het verhaal en hierbij meer gebruik maken van externe bronnen.

Tabel 15 aantal artikelen met bronnen in kwaliteitskranten en populaire kranten per periode

Periode	Kranten	Aantal	Gemiddelde
Aanloop	Kwaliteit	34	1,52
	Populair	26	1,53
Piek	Kwaliteit	219	1,74
	Populair	152	1,72
Nasleep	Kwaliteit	48	1,41
	Populair	45	1,08

De media maken gebruik van frames die door verschillende bronnen worden aangeboden, maar wanneer het de berichtgeving over nieuws betreft, worden deze frames aangepast en nieuwe ontwikkelt. De frames kunnen alarmerend of juist geruststellend van aard zijn. Het blijkt dat tijdens de Mexicaanse griep de media in het algemeen niet alarmerender waren in hun berichtgeving dan hun bronnen (Vasterman & Ruigrok, 2013). In het volgende gedeelte wordt onderzocht in hoeverre de krantenartikelen waarin verwezen wordt naar bronnen een alarmerend of geruststellende toon hebben. Het blijkt uit de resultaten, zoals weergegeven in tabel 16, dat het merendeel van deze artikelen geruststellend is (87,4%) en 12,6% alarmerend is.

Tabel 16 verschillende frames bij brongebruik

	Aantal	Percentage
Alarmerend	66	12,6
Geruststellend	458	87,4

Tabel 17 toont vervolgens het aantal artikelen waarin een bron voorkomt en in hoeverre de toon geruststellend of alarmerend is. De WHO wordt met 127 artikelen het vaakst genoemd en de teneur van deze artikelen blijken ook het meest negatief te zijn. De volgende krantenkop toont dit ook aan: “Ebola: rapport WHO 20.000 mensen raken besmet” (*NRC Handelsblad*, 2014). Daarnaast spreekt de WHO in oktober 2014 van “een internationale crisis voor vrede en veiligheid” en volgens de Haas “sloeg de WHO nooit eerder zo indringend alarm, zelfs niet bij aids en sars” (*De Telegraaf*, 2014). Dit duidt op een alarmerende houding van de organisatie tegenover de ziekte ebola. Verder blijkt uit de resultaten dat Artsen zonder Grenzen, de overheid, overige hulpverlening en experts zich ook alarmerend uitlaten over ebola. De artikelen tonen aan dat Artsen zonder Grenzen in april 2014 al waarschuwde dat de uitbraak uit de hand liep, maar de WHO meende toen alles nog onder controle te hebben. “Mogelijk ook omdat ze eerder, bij de uitbraak van de Mexicaanse griep in 2009, het verwijt had gekregen dat ze onnodig veel paniek had gezaaid” (*Trouw*, 2014). Het RIVM wordt niet vaak als bron aangehaald, maar heeft wel als enige van de zes

bronnen redelijk geruststellend zijn over de ziekte. Dit verschil in teneur is significant ($F(5) = 29.479, p < 0.05$).

Tabel 17 teneur van de bronnen

	Aantal	Gemiddelde
Artsen zonder Grenzen	29	-0,65
Experts	26	-0,15
Overheid	58	-0,41
RIVM	18	0,55
WHO	127	-0,70
Overige hulpverlening	17	-0,41

Verder is er ook gekeken naar de verschillen tussen de kwaliteitskranten en de populaire kranten per bron en naar de toon van deze artikelen. De kwaliteitskranten verwijzen over het algemeen vaker naar bronnen dan de populaire kranten. Zowel bij de kwaliteitskranten als de populaire kranten wordt de WHO het vaakst genoemd en de teneur van de artikelen over de WHO zijn ook bij beiden ongeveer even negatief. Ook Artsen zonder Grenzen, de overheid en overige hulpverlening hebben in kwaliteitskranten een negatieve houding. De teneur van de artikelen waar het RIVM genoemd wordt, is bij beide kranten positief, maar bij de populaire kranten wel positiever dan bij de kwaliteitskranten. Het grootste verschil tussen de twee krantensoorten is het feit dat de artikelen waarin naar experts wordt verwezen enigszins geruststellend zijn, terwijl bij de populaire kranten deze zeer alarmerend zijn. Blijkbaar richten journalisten van populaire kranten zich sterk op negatief nieuws. Het verschil gevonden tussen de zes bronnen in kwaliteitskranten is significant ($F(5) = 12.076, p < 0.05$) en hetzelfde geldt voor de verschillende bronnen in de populaire kranten ($F(5) = 20.923, p < 0.05$).

Tabel 18 brongebruik en teneur kwaliteitskranten en populaire kranten

	Aantal	Gemiddelde	
Kwaliteit	AzG	16	-0,62
	Experts	14	0,14
	Overheid	33	-0,39
	RIVM	5	0,20
	WHO	84	-0,69
	Ov. hulpverlening	13	-0,38
Populair	AzG	13	-0,69
	Experts	12	-0,50
	Overheid	25	-0,44
	RIVM	13	0,69
	WHO	43	-0,72
	Ov. hulpverlening	4	-0,50

Het blijkt dat net als eerder onderzoek van Wellis en Nerlich (2005) naar de verslaggeving over SARS de media zich onder andere voornamelijk op de WHO berustten. De WHO heeft overigens pas later dan Artsen zonder Grenzen aan de bel getrokken toen ze ebola bestempelden als een “internationale crisis”. Dit heeft te maken met de kritiek die het WHO heeft ontvangen na de pandemie rond de Mexicaanse griep in 2009 en dit sluit dus de verwachting uit dat berichtgeving over ebola werd aangejaagd door externe bronnen.

5. Conclusie

In dit onderzoek is bestudeerd op welke wijze zes Nederlandse kranten berichten over de epidemie-uitbraak ebola in West-Afrika. Naar aanleiding van voorgaand onderzoek is gekeken in hoeverre bepaalde nieuwswaarden (slachtoffer, nabijheid en oplossing) en frames (geruststellend en alarmerend) gebruikt worden in de berichtgeving over ebola en hoe de kranten daarbij gevoed worden door hun bronnen. Het biedt inzicht op het maatschappelijk debat over de rol die de media spelen tijdens de ebola crisis in 2014. De berichtgeving over een nieuwe ziekte of virus brengt verschillende thema's en onderwerpen met zich mee. De krantenartikelen van januari tot en met december 2014 hebben aangetoond dat er sprake is van een media-hype binnen de Nederlandse berichtgeving over ebola. Het onderzoek toont aan dat de media duidelijk een belangrijke rol spelen bij het creëren van een hype rondom ebola. In het huidige onderzoek is daarentegen wel slechts een deel van de bovenstaande ontwikkelingen te zien en dit heeft onderzoek zich beperkt tot de berichtgeving in de Nederlandse kranten.

Uit de resultaten blijkt dat het nieuws over ebola niet constant was, maar in nieuwsgolven kwam en die in de piekperiode het meest intensief was. Deze media-hypes werden veroorzaakt door key-events zoals de uitbraak van het virus en slachtoffers in westerse landen. Het verschil tussen de kwaliteitskranten en populaire kranten in het gebruik van nieuwswaarden is niet erg groot is, maar de populaire kranten spelen vaker in op een nieuwe gebeurtenis. Dit is in lijn met de theorie dat populaire kranten het nieuws simplificeren en personaliseren waarbij sensatie de boventoon voert en entertainment een rol speelt (Carver, Rødland & Breivik, 202; Deuze, 2004; Ornebring & Jonsson, 2014). Slachtoffers eigen streek zijn overigens zeer belangrijk. Voor zowel de kwaliteitskranten als de populaire kranten speelt nieuws dat dichtbij plaats vindt een belangrijke rol. Dit is in lijn met het onderzoek naar de vogelgriep en de ziekte SARS waarbij de verslaggeving vooral gericht was op het lokale gevaar dat dreigde (Shih, Wijaya, & Brossard, 2008; Wallis & Nerlich, 2005). Verder toont het onderzoek aan dat kwaliteitskranten ook berichten over de positieve ontwikkelingen van ebola terwijl de populaire kranten meer gericht zijn op het negatieve nieuws. De kwaliteitskranten richten zich dus vaker op nieuwswaarden horend bij 'hard' nieuws en de populaire kranten op nieuwswaarden horend bij 'zacht' nieuws. Dit komt overeen met eerder onderzoek naar 'hard' en 'zacht' nieuws (Bakker & Scholten, 2013; Kleinnijenhuis, Oegema, De Ridder & Van Hoof, 2007; Schaap & Pleijter, 2012).

Verder blijkt de toon van de berichtgeving over ebola in 2014 ten alle tijden overheersend alarmerend en dit is in lijn met het onderzoek van Vasterman en Ruigrok (2009) naar de Mexicaanse griep. De berichten blijken alarmerender te zijn als bepaalde nieuwswaarden, zoals nabijheid, een rol gaan spelen. Een nieuwe uitbraak in een land in

West-Afrika of uitbreiding van het virus kan een alarmerende indruk geven. Uit het onderzoek blijkt dan een eerste patiënt in een westers land paniek zaait en als het over de slachtoffers gaat, wordt er op een alarmerende manier over de ziekte bericht. Het bovenstaande komt overeen met onderzoek naar de Mexicaanse griep en de Creutzfeldt-Jacob ziekte waarbij de media door middel van alarmerende berichten zorgden voor een wereldwijde paniek (Vasterman & Ruigrok, 2009; Wilson et al., 2004). Zowel de kwaliteitskranten als de populaire kranten gebruikten in hun berichtgeving vaker alarmerende frames dan geruststellende frames, alhoewel de teneur van de populaire kranten negatiever blijkt te zijn dan die van de kwaliteitskranten. Berichtgeving over een mogelijk vaccin is daarentegen wel geruststellend, omdat dit het einde van ebola kan betekenen. Ondanks dat dit onderzoek zich beperkt tot de Nederlandse berichtgeving over ebola is het mogelijk te stellen dat de alarmerende berichtgeving in de zes Nederlandse kranten ook geldt voor andere Nederlandse kranten. De nadruk in dit onderzoek lag op het bestuderen van de berichtgeving over de uitbraak van een nieuwe ziekte. Daaruit is geconstateerd dat de berichtgeving over ebola in de Nederlandse kranten alarmerender is dan de berichtgeving over de Mexicaanse griep in 2009. De vraag is in hoeverre dit zicht verhoudt tot ziektes en uitbraken in de toekomst en hier is nader onderzoek voor nodig.

Het concept van othering komt over het algemeen niet zeer vaak voor in de berichtgeving en is tegenstrijdig met de bevindingen van Ibelema (2014) dat de berichtgeving over Afrika tijdens een crisis als inferieur aan het Westen wordt geportretteerd. Het blijkt dat bepaalde nieuwswaarden, zoals nabijheid, ervoor zorgen dat er minder over het leed van de slachtoffers in Afrika wordt bericht. Het blijkt dat het totale nieuws groeit wanneer een ziekte dichtbij komt doordat journalisten meer erover gaan schrijven aangezien de ziekte de westerlingen kan overkomen. De focus ligt dan niet meer op de Afrikaanse slachtoffers. Ebola wordt dus vooral gezien als een Afrikaans probleem en het lijden van een andere groep, terwijl wanneer er slachtoffers in het Westen zijn, wordt het wel als ons probleem gezien. Het onderzoek naar ebola toont dus aan dat er wel sprake is van een vorm van othering, maar dat de kranten de Afrikaanse werkelijkheid niet portretteren als afwijkend van de westerse wereld zoals vaak wordt gesuggereerd in voorafgaande onderzoeken (Haynes, Devereux, & Breen, 2006; Ibelema, 2014; Petros, Simbayi, Ramlagan, & Brown, 2006). Verder blijken de kwaliteitskranten over het algemeen veel vaker te verwijzen naar het leed van de Afrikaanse slachtoffers en portretteren deze vaker als de ander dan de populaire kranten. Dit is ook weer tegenstrijdig met de verwachting dat populaire kranten juist meer zouden ingaan op het lijden van de Afrikaanse slachtoffers dan de kwaliteitskranten. Aangezien het fenomeen van othering niet veel voor in de berichtgeving van ebola is het lastig algemene conclusies te trekken. Wel blijkt er uit de resultaten dat nabijheid in verband staat met othering. Dit is voor de ziekte ebola van toepassing, maar het aantal artikelen over othering in het huidige

onderzoek is te klein en nader onderzoek naar nieuwswaarden en othering kan hier inzicht op geven. Er is meer onderzoek nodig om te bestuderen of journalisten dit media gedrag altijd vertonen bij othering.

Daarnaast blijken de media in de piekperiode het meest naar bronnen te verwijzen waarbij de WHO en de overheid het vaakst worden genoemd en dit is in lijn met eerder onderzoek van Wellis en Nerlich (2005) naar de verslaggeving over SARS waaruit bleek dat de media zich onder andere voornamelijk op de WHO berustten. De WHO heeft pas in oktober 2014 de uitbraak bestempeld als een “internationale crisis” terwijl artsen zonder grenzen in april eerder het jaar al waarschuwde voor de ziekte. Dit heeft te maken met het feit dat de WHO na de pandemie die rond de Mexicaanse griep in 2009 werd gecreëerd veel kritiek heeft ontvangen. In de nasleep van de ziekte daalt het aantal bronnen, maar worden er wel meer bronnen genoemd dan in de aanloop. Dit komt doordat er bepaalde nieuwswaarden, zoals nabijheid en oplossing, belangrijk worden en dit om andere bronnen vraagt. Er worden blijkbaar meer bronnen in de berichtgeving gebruiken als andere nieuwswaarden een rol gaan spelen. Ook al is er nog geen slachtoffer wordt er vooral naar oplossingen gezocht om de ziekte te voorkomen en daar zijn andere bronnen voor nodig.

6. Literatuur

- Abeysinghe, S., & White, K. (2010). Framing disease: The avian influenza pandemic in Australia. *Health Sociology Review*, 19, 369-381.
- Alcabes P (2009) Dread: How Fear and Fantasy Have Fuelled Epidemics from the Black Death to Avian Flu. New York: Public Affairs Books.
- Baarda, D., & Goede, M. (1999). *Methoden en technieken* (2e druk). Houten: Stenfert Kroese.
- Bardoel, J. (2004). Macht zonder verantwoordelijkheid? Media, mediabeleid en de kwaliteit van de openbare informatievoorziening. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 32, 79-99.
- Bakker, P., & Scholten, O. (2013). *Communicatiekaart van Nederland. Overzicht van media en communicatie*. Amsterdam: Kluwer.
- Ball-Rokeach, S., & DeFleur, M. (1976). A Dependency Model of Mass-Media Effects. *Communication Research*, 3, 3-21. doi: 10.1177/009365027600300101.
- Bennett, W. (1991). Toward a theory of press-state relations. *Journal of Communication*, 40, 103-125.
- Bourdieu, P. (2001). Television. *European Review*, 9, 245-256. doi: 10.1017/S1062798701000230
- Chan, T. W., & Goldthorpe, J. H. (2007). Social Status and Newspaper Readership¹. *American Journal of Sociology*, 112, 1095-1134.
- Chouliaraki, L. (2006). *The Spectatorship of Suffering*. Sage Publications.
- De Haas, J. (2014, Okt. 16). Ebola. *De Telegraaf*, p. 2.
- Dearing, J. (1995). Newspaper coverage of maverick science: creating controversy through balancing. *Public Understanding of Science*, 4, 341-361. doi: 10.1088/0963-6625/4/4/002
- Dear, M., Robert, W., Lord Gaber, S., & Takahashi, L. (1997) Seeing people Differently: The Sociospatial Construction of Disability. *Society and Space*, 15, 455-480. doi: 10.1068/d150455
- Deuze, M. (2004). *Wat is journalistiek?* Het Spinhuis Amsterdam.
- Doden door ebola in Sierra Leone. (2014, Mei 27). *Metro*, p. 5.
- Dodental ebola loopt in Afrika snel op. (2014, Jul. 2). *Metro*, p. 9.
- Downs, A. (1972). The issue-attention cycle. *The public interest*, 28, 38-50.
- Ebola dodelijk dichtbij?; Mogelijke besmetting Nederlandse artsen zet epidemie bij ons op de kaart. (2014, Sept. 13). *De Telegraaf*, p. 5.
- Ebola is nu 'wereldwijde noodsituatie'. (2014, Aug. 9). *Trouw*, p. 12.
- Ebola-epidemie eist 4033 levens. (2014, Okt. 11). *Algemeen Dagblad*, p. 19.

- Ebola-rapport WHO 20.000 mensen raken besmet. (2014, Sept. 23). *NRC Handelsblad*, p. 7.
- Eerste ebola in Europa. (2014, Okt. 7). *Algemeen Dagblad*, p. 2.
- Entman, R. (1993). Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43, 51-58. doi: 10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x
- Galtung, J., & Ruge, M. (1965). The structure of foreign news. *Journal of Peace Research*, 2, 64-90. doi: 10.1177/002234336500200104
- Gamson, W., Croteau, D., Hoynes, W. & Sasson, T. (1992). Media Images and the Social Construction of Reality. *Annual Review of Sociology*, 18, 373-393.
- Greenberg, M. R., Sandman, P. M., Sachsman, D. B., & Salomone, K. L. (1989). Network television news coverage of environmental risks. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, 31, 16-44.
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2001). What is news? Galtung and Ruge revisited. *Journalism studies*, 2, 261-280.
- Habermas, J. (2006). Political Communication in Media Society: Does democracy still Enjoy a Epimistic Dimension? The impact of normative theory on empirical research. *Communication Theory*, 16, 411-426.
- Haynes, A., Devereux, E., & Breen, M. (2006). Fear, Framing and Foreigners: The Othering of Immigrants in the Irish Print Media.
- Help! Paniek! (2014, Okt. 25). *NRC Handelsblad*, p. 20.
- Ibelema, M. (2014). "Tribal Fixation" and Africa's Otherness: Changes and Resilience in News Coverage. *Journalism & Communication Monographs*. doi: 10.1177/1522637914534611
- Joye, S. (2010). News discourses on distant suffering: a Critical Discourse Analysis of the 2003 SARS outbreak. *Discourse Society*, 21, 586-601. doi: 10.1177/0957926510373988
- Joye, S. (2011). The hierarchy of global suffering. *The Journal of International Communication*, 15, 45-61. doi: 10.1080/13216597.2009.9674750
- Kasperson, R., Renn, O., Slovic, P., Brown, H., Emel, J., Goble, R., Kasperson, J., & Ratick, S. (1988) The Social Amplification of Risk: A Conceptual Framework. *Risk Analysis*, 8, 177-187. doi: 10.1111/j.1539-6924.1988.tb01168.x
- Katz, E., Blumler, J. G., & Gurevitch, M. (1973). Uses and gratifications research. *Public opinion quarterly*, 37, 509-523.
- Katz, E., Haas, H., & Gurevitch, M. (1973). On the use of the mass media for important things. *American sociological review*, 38, 164-181.
- Kleinnijenhuis, J., Oegema, D., Ridder, J. De, & Hoof, A. van (2007). A test of rivaling hypotheses to explain news effects: News on issue positions of parties, real world developments, support and criticism and success and failure. *Journal of*

- Communication*, 57, 366-384.
- Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (second edition). Sage Publications, Thousand Oaks, CA.
- Kussendrager, N., & Lugt, D. van der (2007). *Basisboek journalistiek: Achtergronden, genres, vaardigheden*. Groningen: Uitgeverij Wolters-Noordhoff.
- Lee, S., & Basnyat, I. (2013). From Press Release to News: Mapping the Framing of the 2009 H1N1 A Influenza Pandemic. *Health Communication*, 28, 119-132. doi: 10.1080/10410236.2012.658550
- Luther, C. A., & Zhou, X. (2005). Within the boundaries of politics: News framing of SARS in China and the United States. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 82, 857-872. doi: 10.1177/107769900508200407
- Martin, S. E., & Copeland, D. A. (Eds.). (2003). *The function of newspapers in society: a global perspective*. Greenwood Publishing Group.
- Moeller, S. (1999). *Compassion fatigue. How the media sell disease, famine, war and death*. New York and London: Routledge.
- Nisbet, M., Brossard, D., & Kroepsch, A. (2003) Framing Science The Stem Cell Controversy in an Age of Press/Politics. *The International Journal of Press/Politics*, 8, 36-70. doi: 10.1177/1081180X02251047
- Onkunde en Afrikaanse bureaucratie werkten besrijding uitbraak tegen. (2014, Okt. 18). *Trouw*, p. 16.
- Petros, G., Airhihenbuwa, C., Simbayi, L., Ramlagan, S., & Brown, B. (2006). Culture, Health & Sexuality: An International Journal for Research, Intervention and Care, 8, 67-77. doi: 10.1080/13691050500391489
- Pietilä, V. (1992). Beyond the News Story: News as Discursive Composition. *European Journal of Communication*, 7, 37-67. doi: 10.1177/0267323192007001003
- Reese, S. (2007). The Framing Project: A Bridging Model for Media Research Revisited. *Journal of Communication*, 57, 148-154. doi: 10.1111/j.1460-2466.2006.00334.x
- Reese, S. (2011). *Mediating the message in the 21st century. A media sociology perspective* (168-177). New York: Routledge.
- Ruigrok, N., Scholten, O., Krijt, M., & Schaper, J. (2009). Fitna in de media: een brongerichte mediahype. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 37, 238.
- Ruigrok, N., Kester, B., Scholten, O., Ismaïli, N., & Goudswaard, M. (2011). Rechtsspraakverslaggeving in een veranderend medialandschap: een evaluatie van de Persrichtlijn 2008. *Research Memoranda Raad voor de Rechtspraak*, 7, 1-165.
- Ruigrok, N., Schaper, J., Jacobi, C., Janssen, K., Denekamp, M., & Welbers, K. (2013). Seksmoord op horrorvakantie. Geraadpleegd op: http://www.nieuwsmonitor.net/n/180/Seksmoord_op_horrorvakantie

- Schaap, G., & Pleijter, A. (2012). *Het sensatiegehalte van voorpaginafoto's: Een inhoudsanalyse van populaire en kwaliteitskranten in Nederland*.
- Schotland: Eerste geval van ebola in Groot-Britannië: hulpverlener. (2014, Dec. 30). *NRC Handelsblad*.
- Schulz, W. (2004). Reconstructing mediatization as an analytical concept. *European journal of communication*, 19, 87-101.
- Shih, T., Wijaya, R. & Brossard, D. (2008). Media Coverage of Public Health Epidemics: Linking Framing and Issue Attention Cycle Toward an Integrated Theory of Print News Coverage of Epidemics. *Mass Communication and Society*, 11, 141-160. doi: 10.1080/15205430701668121
- Shoemaker, P., & Reese, S. (1996). *Mediating the message. Theories of Influences on Mass Media Content*. Longman Publishers, USA.
- Shoemaker, P., & Reese, S. (2014). Routines as conceptual model. In: P.J. Shoemaker & S.D. Somers, M. (2014, Okt. 13). Heel West-Afrika in quarantaine plaatsen is een slecht idee; Echte probleem is Afrika. *NRC Handelsblad*, p. 3.
- Springelkamp, C. (2014, Okt. 1). Ebola in VS. *De Telegraaf*, p. 11.
http://www.nieuwsmonitor.net/n/180/Seksmoord_op_horrorkantiek
- Tian, Y., & Stewart, C. (2006). Framing the SARS Crisis: A Computer-Assisted Text Analysis of CNN and BBC Online News Reports of SARS. *Asian Journal of Communication*, 15, 289-301. doi: 10.1080/01292980500261605
- Uitbraak ebola: tientallen doden. (2014, Maart 24). *Algemeen Dagblad*, p. 7.
- Uitbraak ebola eist 78 levens in Guinee. (2014, Apr. 1). *Trouw*, p. 12.
- Van Atteveldt, W., Ruigrok, N., Takens, J., & Jacobi, C. (2014). *Inhoudsanalyse met Amcat*.
- Vasterman P. (2004). Mediahype. Self-Reinforcing News Waves, Journalistic Standards and the Construction of Social problems. *European Journal of Communication*, 20, 508-530. doi: 10.1177/0267323105058254
- Vasterman, P., Yzemans, J., & Dirkzwager, A. (2005). The Role of the Media and Media Hypes in the Aftermath of Disasters. *Epidemiological Reviews*, 27, 107-114. doi: 10.1093.epirev/mxi002
- Vasterman, P., & Ruigrok, N. (2013). Pandemic alarm in the Dutch media: Media coverage of the 2009 influenza A (H1N1) pandemic and the role of the expert sources. *European Journal of Communication*, 28, 436-453. doi: 10.1177/0267323113486235
- Verdonschot, J., Engelhardt, J. (2013). Representaties van leed tussen 'adventure' en 'emergency'. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 1, 62-81.
- Vrouw met ebola besmet in Spanje. (2014, Okt. 7). *Metro*, p. 3.
- Wanhooop over ebola groeit met de dag. (2014, Sept. 8). *De Telegraaf*, p. 7.

- Wallis, P., & Nerlich, B. (2005). Disease metaphors in new epidemics: the UK media framing of the 2003 SARS epidemic. *Social science & medicine*, 60, 2629-2639. doi: 10.1016/j.socscimed.2004.11.031
- Washer, P. (2004). Representations of SARS in the British newspapers. *Social Science & Medicine*, 59, 2561-2571.
- Washer, P. (2005). Representations of mad cow disease. *Social Science & Medicine*, 62, 457-466.
- Wien, C., & Elmelund-Præstekær, C. (2009). An anatomy of media hypes developing a model for the dynamics and structure of intense media coverage of single issues. *European Journal of Communication*, 24, 183-201. doi: 10.1177/0267323108101831
- Wilson, K., Code, C., Dornan, C., Ahmad, N., Hébert, P., & Graham, I. (2004). The reporting of theoretical health risks by the media: Canadian newspaper reporting of potential blood transmission of Creutzfeldt-Jakob disease. *BMC Public Health*, 4. doi:10.1186/1471-2458-4-1
- Young, M., Norman, G., Humphreys. (2008) Medicine in the Popular Press: The Influence of the Media on Perceptions of Disease. *PLoS ONE*, 3. doi: 10.1371/journal.pone.0003552

Bijlage A

7.1 Codeerinstructie

Vragen	Associaties	Codering
Nieuws waarde 1. Wordt er in het artikel verwezen naar een key-event?	Een belangrijke gebeurtenis of een aankondiging. Als iets voor het eerst plaatsvindt of gebeurt, zoals een artikel die expliciet gaat over dat ebola is uitgebroken of bijvoorbeeld de eerste slachtoffer van ebola of de eerste persoon die genezen is.	Ja = 1 Nee = 0
2. Wordt er in het artikel gesproken over de toename/daling van het aantal slachtoffers?	De slachtoffers van ebola dus de mensen die besmet zijn met ebola of degene die overleden zijn. Het aantal sterfgetallen/besmette personen uitgedrukt in getallen.	per vraag coderen
3. Wordt er in het artikel verwezen naar een mogelijke oplossing?	Een mogelijke oplossing verwijst alleen naar een vaccin tegen ebola. Dus: is er sprake van een vaccin tegen ebola?	
4. Vindt het nieuws dichtbij plaats?	Speelt het nieuws zich nabij af? Is er sprake van een slachtoffer in het Westen (Europa/VS) of besmetting in het Westen? Dit is ook het geval als er een besmet persoon behandeld wordt in het westen of er een medicijn wordt getest op Westerse ebolapatiënten. Dit betreft niet de hulpverlening vanuit het Westen, ook niet als het gaat over de opvang van artsen en verpleegkundigen in Nederland of als het gaat om een vaccin dat ontwikkeld is in het Westen.	

Othering (distantiëren ve sociale groep) 1. Worden de slachtoffers van ebola geportretteerd als de Ander? 2. Wordt er in het artikel gesproken over het leed van de slachtoffers? 3. Wordt ebola in het artikel geassocieerd met de geografische ligging van Afrika?	Is er sprake van een wij/zij verdeling waarbij de zij-groep wordt gezien als hopeloos, negatief en inferieur en de wij-groep als hoopvol, positief en superieur. Het lijden van de ander. Patiënten die lijden aan de gevolgen van ebola. Een voorbeeld: “Op straat ligt een jongen, brakend” en “matrassen zaten onder de diarree”. Distant suffering: het artikel beschrijft het lijden van de slachtoffers in Afrika. Op deze manier krijgen we een indruk wat er precies gebeurt door middel van beschrijvingen (de situatie wordt geschetst). Wordt ebola in het artikel besproken als een Afrikaanse ziekte of typisch Afrikaans. Hierbij gaat het erover dat ebola verspreid wordt onder de Afrikaanse landen. Dus: NIET als een Afrikaans zoals Sierra Leone of Liberia genoemd wordt in een artikel, maar als er gesproken wordt van Afrika of West-Afrika of Afrikaanse landen/gebieden.	Ja = 1 Nee = 0
Bronnen	Wordt er naar de volgende bronnen verwezen in de artikelen of worden deze bronnen aangehaald? Komen er bepaalde bronnen aan het woord? En schrijven deze op een alarmerende en/ of geruststellende manier? Of geen van beiden? Voorbeeld: “Artsen zonder Grenzen ziet ook stabilisatie in Sierra Leone” of “volgens het WHO verschillen beiden landen...”	Ja = 1 Nee = 0

Media	De media zijn in principe altijd aan het woord in een artikel en kunnen dus altijd aangevinkt worden ook als andere bronnen worden aangehaald. Als er geen sprake is van andere bronnen, wordt alleen de media aangevinkt.	
Overheid	Hiermee wordt zowel de overheid in Nederland als in het buitenland bedoelt. ministers/rijk/gemeente/ gezondheidsraad/GGD/ zorginstituut/rathenau/igz/ nza etc. <i>Maar</i> ook Nigeriaanse autoriteiten, Afrikaanse overheid etc.	
Experts	deskundigen/specialisten/ academici/hoogleraren/ virologen/cpb etc.	
WHO	hulporganisatie Wereldgezondheidsorganisatie; een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties (VN)	
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid (RIVM), minister Schippers, staatsecretaris Rijn Dus alleen in Nederland	
AzG	Artsen zonder Grenzen	
overige Hulporganisaties	Andere hulporganisaties zoals, het Rode Kruis, Giro 555, Unicef, Amnesty International. Dus NIET: WHO of AzG	
Alarmerend frame		
1. Wordt er in het artikel angst gezaaid over de ziekte?	Is de algehele toon van het artikel alarmerend?	Ja = 1 Nee = 0
2. Wordt er in het artikel gewaarschuwd voor de ziekte?	Dus is het artikel negatief, angstig, is er sprake van gevaar?	Als 1 van de vier vragen met ja beantwoord kan worden, wordt het gecodeerd met een 1.
3. Wordt er in het artikel gesproken over de gevolgen van de ziekte?	Wat zijn de gevolgen van de ziekte voor zowel Afrika als	

4. Wordt er in het artikel gesproken over de stijging van het aantal slachtoffers?	de rest van de wereld? Wordt er gesproken van een ernstige uitbraak? Van veel of meer slachtoffers? Spreken de bronnen die aangehaald worden op een alarmerende manier over de ziekte?	
Geruststellend frame 1. Wordt er in het artikel gunstig over ebola gesproken? 2. Wordt er in het artikel hoopvol over ebola gesproken? 3. Wordt er op een positieve manier informatie verschaft over ebola? 4. Wordt er in het artikel verwezen naar de daling van het aantal slachtoffers?	Is de algehele toon van het artikel geruststellend? Dus is het artikel positief, wordt er gesproken van een oplossing, is er sprake van een gunstig toekomstbeeld? Wordt er gesproken van minder slachtoffers? Zijn de bronnen waarnaar verwezen wordt positief over de ziekte en is hun toon geruststellend?	Ja = 1 Nee = 0 Als 1 van de vier vragen met ja beantwoord kan worden, wordt het gecodeerd met een 1.

Bijlage B

7.2.1 Intercodeurbetrouwbaarheid nieuwswaarden

Coderingen Nieuwswaarden Vladana:

Artikel	Medium	Datum	Key- event	Slachtoffers	Nabijheid	Oplossing
1	1	20140324	1	1	0	0
2	2	20140324	1	1	0	0
3	1	20140327	0	1	0	0
4	1	20140328	1	1	0	0
5	1	20140401	1	1	0	0
6	2	20140401	0	1	0	0
7	1	20140401	1	1	0	0
8	1	20140402	1	1	0	0
9	1	20140404	0	1	0	0
10	1	20140404	0	1	0	0
11	1	20140405	1	1	0	0
12	2	20140407	1	1	0	0
13	1	20140408	0	1	0	0
14	1	20140419	0	1	1	0
15	1	20140409	0	1	0	0
16	2	20140408	1	1	0	0
17	1	20140510	0	1	0	0
18	1	20140510	0	1	0	0
19	1	20140605	0	1	0	0
20	2	20140619	0	1	0	0
21	1	20140619	0	1	0	0
22	1	20140619	0	1	0	0
23	1	20140623	0	1	0	0
24	1	20140702	0	0	0	0
25	2	20140703	0	1	0	0
26	1	20140703	0	1	0	0
27	1	20140703	0	1	0	0
28	2	20140709	0	1	1	0
29	1	20140708	0	1	1	0
30	1	20140711	0	1	0	0
31	1	20140716	0	1	0	0
32	2	20140717	0	1	0	0
33	1	20140718	0	1	0	0
34	1	20140718	0	1	0	0
35	1	20140726	0	1	0	0
36	1	20140725	1	1	0	0
37	1	20140724	0	1	0	0
38	2	20140724	0	1	0	0
39	1	20140728	0	1	0	0
40	2	20140728	0	1	1	0

41	2	20150728	0	1	0	0
42	1	20141224	0	1	0	0
43	1	20141224	0	1	0	0
44	1	20141220	0	1	0	0
45	1	20141208	0	1	1	0
46	1	20141210	0	1	1	0
47	1	20141210	0	0	0	0
48	1	20141210	0	1	0	0
49	1	20141212	0	0	0	0
50	1	20141213	0	1	0	0

Thomas:

Key-event	Slachtoffers	Nabijheid	Oplossing
1	1	0	0
1	1	0	0
1	1	0	0
1	1	0	0
1	1	0	0
0	1	0	0
1	1	0	0
1	1	1	0
0	1	0	0
0	1	0	0
1	1	0	0
1	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
1	1	0	0
1	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	1	0
0	1	1	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0

1	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	1	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	0	0
0	1	1	0
0	1	1	0
0	0	0	0
0	1	0	0
0	0	1	0
0	1	0	0

Verwarringstabel Key-event

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	37	3	40
	1	1	9	10
Σ		38	12	50

Diagonaal: $37 + 9 = 46$

Aantal observaties = 50

$46 / 50 = 0,92$ dus de overeenstemming is 92 %

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 92 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $38 / 50 = 0,76 = 76\%$

Kans op 1: $12 / 50 = 0,24 = 24\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $40 / 50 = 0,8 = 80\%$

Kans op 1: $10 / 50 = 0,2 = 20\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$$(0,76 * 0,8) + (0,24 * 0,2) = 0,66$$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$$k = 0,92 - 0,66 / 1 - 0,66 = 0,6$$

Verwarringstabel Slachtoffers

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	2	1	3
	1	0	47	47
Σ		2	48	50

Diagonaal: $2 + 47 = 49$

Aantal observaties = 50

$49 / 50 = 0,98$ dus de overeenstemming is 98 %

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 98 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $2 / 50 = 0,04 = 4\%$

Kans op 1: $48 / 50 = 0,96 = 96\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $3 / 50 = 0,06 = 6\%$

Kans op 1: $47 / 50 = 0,94 = 94\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$$(0,04 * 0,06) + (0,96 * 0,94) = 0,9$$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$$k = 0,98 - 0,9 / 1 - 0,9 = 0,8$$

Intercodeurbetrouwbaarheid Framing
 Coderingen Framing

Artikel	Medium	Datum	VAlarmerend	Geruststellend	TAlarmerend	Geruststellend
1	1	20140324	1	0	1	0
2	2	20140324	1	0	1	0
3	1	20140327	1	0	1	1
4	1	20140328	1	0	1	0
5	1	20140401	1	0	1	0
6	2	20140401	1	0	1	0
7	1	20140401	1	0	1	0
8	1	20140402	1	0	1	0
9	1	20140404	1	1	1	1
10	1	20140404	0	1	0	1
11	1	20140405	1	0	1	0
12	2	20140407	1	1	1	1
13	1	20140408	0	1	0	1
14	1	20140419	0	1	0	1
15	1	20140409	1	0	1	0
16	2	20140408	1	1	1	1
17	1	20140510	0	1	0	1
18	1	20140510	0	1	0	1
19	1	20140605	1	0	1	0
20	2	20140619	1	0	1	0
21	1	20140619	1	0	1	0
22	1	20140619	1	0	1	0
23	1	20140623	1	0	1	0
24	1	20140702	0	1	1	0
25	2	20140703	0	0	1	0
26	1	20140703	1	0	1	0
27	1	20140703	1	0	1	0
28	2	20140709	1	0	1	0
29	1	20140708	0	0	0	0
30	1	20140711	1	0	1	0
31	1	20140716	1	0	1	0
32	2	20140717	1	0	1	0
33	1	20140718	0	0	0	0
34	1	20140718	0	0	0	0
35	1	20140726	1	0	0	0
36	1	20140725	1	0	0	1
37	1	20140724	1	0	1	0
38	2	20140724	1	0	0	0
39	1	20140728	1	1	1	1
40	2	20140728	0	0	1	1
41	2	20150728	1	0	1	0
42	1	20141224	1	0	0	0

43	1	20141224	0	1	0	1
44	1	20141220	0	1	0	1
45	1	20141208	0	0	0	1
46	1	20141210	1	0	0	0
47	1	20141210	0	0	0	0
48	1	20141210	0	0	0	0
49	1	20141212	0	0	0	0
50	1	20141213	1	0	1	0

Verwarringstabel Alarmerende frame

		Thomas		Σ
		A	G	
Vladana	A	14	3	17
	G	5	28	33
Σ		19	31	50

Diagonaal: $14 + 28 = 42$

Aantal observaties = 50

$42 / 50 = 0,84$ dus de overeenstemming is 78%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 84 %

Codeur 1 (T):

Kans op A: $19 / 50 = 0,38 = 38\%$

Kans op G: $31 / 50 = 0,62 = 62\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $17 / 50 = 0,34 = 34\%$

Kans op 1: $33 / 50 = 0,66 = 66\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$(0,38 * 0,34) + (0,62 * 0,66) = 0,54$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$k = 0,84 - 0,54 / 1 - 0,54 = 0,7$

Verwarringstabel Geruststellend frame

		Thomas		Σ
		A	G	
Vladana	A	34	4	38
	G	1	11	12
Σ		35	15	50

Diagonaal: $34 + 11 = 45$

Aantal observaties = 50

$45 / 50 = 0,9$ dus de overeenstemming is 90%

$P(a)$ = de daadwerkelijke overeenstemming

$P(e)$ = de verwachte overeenstemming

$P(a) = 90\%$

Codeur 1 (T):

Kans op A: $35 / 50 = 0,7 = 70\%$

Kans op G: $15 / 50 = 0,3 = 30\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $38 / 50 = 0,76 = 76\%$

Kans op 1: $12 / 50 = 0,24 = 24\%$

Toevalsovereenkomst: $(\text{kans 0 codeur 1} * \text{kans 0 codeur 2}) + (\text{kans 1 codeur 1} * \text{kans 1 codeur 2})$

$(0,7 * 0,76) + (0,3 * 0,24) = 0,6$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr}(a) - \text{Pr}(e) / 1 - \text{Pr}(e)$

$k = 0,9 - 0,6 / 1 - 0,6 = 0,8$

Intercodeurbetrouwbaarheid Othering
 Coderingen Othering Vladana

Artikel	Medium	Datum	Ander	Leed	Geo. ligging	
1	1	20140324		0	0	1
2	2	20140324		0	0	1
3	1	20140327		0	0	1
4	1	20140328		0	0	1
5	1	20140401		0	0	1
6	2	20140401		0	1	0
7	1	20140401		1	0	1
8	1	20140402		0	1	1
9	1	20140404		0	1	1
10	1	20140404		0	0	0
11	1	20140405		0	0	0
12	2	20140407		0	0	1
13	1	20140408		0	1	1
14	1	20140419		0	0	0
15	1	20140409		0	0	1
16	2	20140408		0	0	1
17	1	20140510		0	0	1
18	1	20140510		0	0	1
19	1	20140605		0	0	0
20	2	20140619		0	0	0
21	1	20140619		0	0	1
22	1	20140619		0	0	1
23	1	20140623		0	0	1
24	1	20140702		0	0	1
25	2	20140703		1	1	1
26	1	20140703		0	0	1
27	1	20140703		0	0	1
28	2	20140709		0	0	1
29	1	20140708		0	0	0
30	1	20140711		0	0	1
31	1	20140716		0	1	0
32	2	20140717		0	1	1
33	1	20140718		0	0	1
34	1	20140718		0	0	1
35	1	20140726		0	0	1
36	1	20140725		0	0	1
37	1	20140724		0	0	1
38	2	20140724		0	0	0
39	1	20140728		0	0	0
40	2	20140728		0	0	1
41	2	20150728		0	0	1

42	1	20141224	0	0	1
43	1	20141224	0	0	0
44	1	20141220	0	0	0
45	1	20141208	0	0	1
46	1	20141210	0	0	0
47	1	20141210	0	0	0
48	1	20141210	0	0	1
49	1	20141212	0	0	1
50	1	20141213	0	0	1

Thomas

Ander	Leed	Geo. Ligging
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	1	0
0	0	1
0	1	1
0	1	1
0	0	0
0	0	0
0	0	1
0	1	1
0	0	0
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	1	1
0	0	1
0	1	1
0	0	1
0	0	1
0	0	0
0	0	1
0	0	1
0	0	0
0	0	1
0	0	1
0	0	0
0	0	1
0	0	1

0	0	1
0	0	1
0	0	1
0	0	0
0	0	0
0	0	1
0	0	1
0	1	0
0	0	1
0	0	0
0	0	0
0	0	1
0	0	0
0	0	0
0	0	1
0	0	1
0	0	1

Verwarringstabel Ander

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	49	0	49
	1	1	0	1
Σ		50	0	50

Diagonaal: $49 + 0 = 49$

Aantal observaties = 50

$49 / 50 = 0,98$ dus de overeenstemming is 98%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 98 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $50 / 50 = 1 = 100\%$

Kans op 1: $0 / 50 = 0 = 0\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $49 / 50 = 0,98 = 98\%$

Kans op 1: $7 / 50 = 0,02 = 2\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$(1 * 0,98) + (0 * 0,02) = 0,96$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$k = 0,98 - 0,96 / 1 - 0,96 = 0,5$

Verwarringstabel Leed

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	41	2	43
	1	2	5	7
Σ		43	7	50

Diagonaal: $41 + 5 = 46$

Aantal observaties = 50

$46 / 50 = 0,92$ dus de overeenstemming is 92%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 92 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $43 / 50 = 0,86 = 86\%$

Kans op 1: $7 / 50 = 0,14 = 14\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $43 / 50 = 0,86 = 86\%$

Kans op 1: $1 / 50 = 0,02 = 2\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$$(0,86 * 0,86) + (0,14 * 0,02) = 0,76$$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$$k = 0,92 - 0,76 / 1 - 0,76 = 0,7$$

Verwarringstabel Geografische ligging

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	10	4	14
	1	3	33	36
Σ		13	37	50

Diagonaal: $10 + 33 = 43$

Aantal observaties = 50

$43 / 50 = 0,86$ dus de overeenstemming is 86%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 86 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $13 / 50 = 0,26 = 26\%$

Kans op 1: $37 / 50 = 0,74 = 74\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $14 / 50 = 0,28 = 28\%$

Kans op 1: $36 / 50 = 0,72 = 72\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$$(0,26 * 0,28) + (0,74 * 0,72) = 0,61$$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$$k = 0,86 - 0,61 / 1 - 0,61 = 0,7$$

7.2.4. Intercodeurbetrouwbaarheid bronnen
 Coderingen Bronnen Vladana

Artikel	Medium	Datum	Overheid	Experts	WHO	AzG	
1	1	20140324	0	0	0	0	0
2	2	20140324	1	0	0	0	1
3	1	20140327	1	0	0	0	1
4	1	20140328	1	0	0	0	1
5	1	20140401	0	0	0	0	1
6	2	20140401	0	0	0	0	1
7	1	20140401	0	0	0	0	0
8	1	20140402	0	0	0	0	1
9	1	20140404	0	0	0	1	1
10	1	20140404	0	1	1	0	0
11	1	20140405	0	0	0	0	0
12	2	20140407	0	0	0	1	1
13	1	20140408	0	1	1	0	1
14	1	20140419	0	0	0	0	0
15	1	20140409	0	0	0	1	0
16	2	20140408	0	0	0	0	0
17	1	20140510	0	0	0	1	0
18	1	20140510	0	0	0	1	0
19	1	20140605	0	0	0	0	0
20	2	20140619	0	0	0	1	0
21	1	20140619	0	0	0	1	1
22	1	20140619	0	0	0	1	0
23	1	20140623	0	0	0	1	1
24	1	20140702	0	0	0	0	0
25	2	20140703	0	0	0	1	0
26	1	20140703	0	0	0	0	0
27	1	20140703	0	1	0	1	0
28	2	20140709	0	0	0	1	0
29	1	20140708	1	0	0	0	0
30	1	20140711	0	1	1	1	0
31	1	20140716	0	0	0	1	0
32	2	20140717	0	0	0	1	0
33	1	20140718	0	0	0	0	0
34	1	20140718	0	0	0	0	0
35	1	20140726	0	0	0	0	0
36	1	20140725	0	0	0	0	0
37	1	20140724	0	0	0	0	0
38	2	20140724	1	1	1	0	0
39	1	20140728	1	0	0	0	0
40	2	20140728	0	0	0	0	0
41	2	20150728	0	0	0	0	0

42	1	20141224	1	1	0	0
43	1	20141224	0	0	1	1
44	1	20141220	0	1	0	0
45	1	20141208	0	0	0	0
46	1	20141210	0	0	0	0
47	1	20141210	0	0	0	0
48	1	20141210	0	0	0	0
49	1	20141212	0	0	0	0
50	1	20141213	0	0	1	0

Thomas

hulp	Overheid	Experts	WHO	AzG	hulp
0	0	0	0	0	0
0	1	0	0	0	1
0	1	0	0	0	1
0	1	0	0	0	1
0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	1	0
0	0	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	1	1
0	0	1	0	0	1
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	1	0
0	0	0	0	1	0
0	0	0	0	1	0
0	0	0	0	1	1
0	0	0	0	1	1
0	0	0	0	1	1
0	0	0	0	1	1
1	0	0	0	1	1
1	1	0	0	0	0
0	0	0	0	1	0
0	0	0	0	1	0
0	1	0	0	0	0
0	0	1	1	0	0
0	0	0	0	1	0
0	0	0	0	1	0
0	1	0	0	0	0
0	0	0	0	1	0
0	0	0	0	1	0
0	1	0	0	0	0

0	1	0	0	0	0
1	1	0	0	0	0
0	0	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	0	1	0	0	0
0	1	0	0	0	0
0	0	1	0	0	0
0	0	0	0	0	0
0	1	1	0	0	0
0	0	0	1	1	0
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	1
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0
0	0	0	1	0	0

Verwarringstabel Overheid

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	39	4	43
	1	1	6	7
Σ		40	10	50

Diagonaal: $39 + 6 = 45$

Aantal observaties = 50

$45 / 50 = 0,9$ dus de overeenstemming is 90%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 90 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $40 / 50 = 0,8 = 80\%$

Kans op 1: $10 / 50 = 0,2 = 20\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $43 / 50 = 0,86 = 86\%$

Kans op 1: $7 / 50 = 0,14 = 14\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$(0,8 * 0,86) + (0,2 * 0,14) = 0,72$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$k = 0,9 - 0,72 / 1 - 0,72 = 0,6$

Verwarringstabel Experts

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	42	2	44
	1	1	5	6
Σ		43	7	50

Diagonaal: $42 + 5 = 47$

Aantal observaties = 50

$47 / 50 = 0,94$ dus de overeenstemming is 94%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 94 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $43 / 50 = 0,86 = 86\%$

Kans op 1: $7 / 50 = 0,14 = 14\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $44 / 50 = 0,88 = 88\%$

Kans op 1: $6 / 50 = 0,12 = 12\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$$(0,86 * 0,88) + (0,14 * 0,12) = 0,78$$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$$k = 0,94 - 0,78 / 1 - 0,78 = 0,7$$

Verwarringstabel WHO

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	31	2	33
	1	0	17	17
Σ		31	19	50

Diagonaal: $31 + 17 = 49$

Aantal observaties = 50

$49 / 50 = 0,98$ dus de overeenstemming is 98%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 98 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $31 / 50 = 0,62 = 62\%$

Kans op 1: $19 / 50 = 0,38 = 38\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $33 / 50 = 0,66 = 66\%$

Kans op 1: $17 / 50 = 0,34 = 34\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$$(0,62 * 0,66) + (0,38 * 0,34) = 0,54$$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$$k = 0,98 - 0,54 / 1 - 0,54 = 0,96$$

Verwarringstabel Artsen zonder grenzen

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	36	2	38
	1	2	10	12
Σ		38	12	50

Diagonaal: $36 + 10 = 46$

Aantal observaties = 50

$46 / 50 = 0,92$ dus de overeenstemming is 92%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 92 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $38 / 50 = 0,76 = 76\%$

Kans op 1: $12 / 50 = 0,24 = 24\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $38 / 50 = 0,76 = 76\%$

Kans op 1: $12 / 50 = 0,24 = 24\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$$(0,76 * 0,76) + (0,24 * 0,24) = 0,64$$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr} (a) - \text{Pr} (e) / 1 - \text{Pr} (e)$

$$k = 0,92 - 0,64 / 1 - 0,64 = 0,8$$

Verwarringstabel Overige hulpverlening

		Thomas		Σ
		0	1	
Vladana	0	44	0	44
	1	2	4	6
Σ		46	4	50

Diagonaal: $44 + 4 = 48$

Aantal observaties = 50

$48 / 50 = 0,96$ dus de overeenstemming is 96%

P (a) = de daadwerkelijke overeenstemming

P (e) = de verwachte overeenstemming

P (a) = 96 %

Codeur 1 (T):

Kans op 0: $46 / 50 = 0,76 = 92\%$

Kans op 1: $4 / 50 = 0,24 = 0,08\%$

Codeur 2 (V):

Kans op 0: $44 / 50 = 0,88 = 88\%$

Kans op 1: $6 / 50 = 0,12 = 12\%$

Toevalsovereenkomst: (kans 0 codeur 1 * kans 0 codeur 2) + (kans 1 codeur 1 * kans 1 codeur 2)

$$(0,92 * 0,88) + (0,24 * 0,12) = 0,84$$

Cohen's Kappa: $k = \text{Pr}(a) - \text{Pr}(e) / 1 - \text{Pr}(e)$

$$k = 0,96 - 0,84 / 1 - 0,84 = 0,8$$

Bijlage C

Table C1 mediagroep

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	324	47,4	47,4	47,4
	2,00	359	52,6	52,6	100,0
	Total	683	100,0	100,0	

Table C2 periode * mediagroep Crosstabulation

			mediagroep		Total
			1,00	2,00	
periode	1,00	Count	35	24	59
		% within periode	59,3%	40,7%	100,0%
		% within mediagroep	10,8%	6,7%	8,6%
	2,00	Count	214	233	447
		% within periode	47,9%	52,1%	100,0%
		% within mediagroep	66,0%	64,9%	65,4%
3,00	Count	75	102	177	
	% within periode	42,4%	57,6%	100,0%	
	% within mediagroep	23,1%	28,4%	25,9%	
Total	Count	324	359	683	
	% within periode	47,4%	52,6%	100,0%	
	% within mediagroep	100,0%	100,0%	100,0%	

Tabel C3 periode * kranten

Periode	Kwaliteitskrant	Populaire kranten
Aanloop	35	24
Piek	214	233
Nasleep	75	102

Tabel C4 Group Statistics

	media	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
perc	popi	10	,45628607780	,492877494602	,155861549038
	kwaliteit	10	,65098352010	,587642489338	,185828871620

Tabel C5 Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
perc	Equal variances assumed	,682	,420	-,803	18	,433	-,194697442300	,242539052517	-,704253083353	,31485987
	Equal variances not assumed			-,803	17,471	,433	-,194697442300	,242539052517	-,705362018540	,31590339

Bijlage D

Tabel D1 Nieuwswaarden

year		Keyevent	Slachtoffers	Oplossing	Nabijheid
2014	Mean	,07	,75	,02	,35
	N	683	683	683	683
	Std. Deviation	,248	,436	,151	,478
Total	Mean	,07	,75	,02	,35
	N	683	683	683	683
	Std. Deviation	,248	,436	,151	,478

Tabel D2 Key-event

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	638	93.4	93.4	93.4
1	45	6.6	6.6	100.0
Total	683	100.0	100.0	

Tabel D3 Slachtoffers

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	174	25.5	25.5	25.5
1	509	74.5	74.5	100.0
Total	683	100.0	100.0	

Tabel D4 Oplossing

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	667	97.7	97.7	97.7
1	16	2.3	2.3	100.0
Total	683	100.0	100.0	

Tabel D5 Nabijheid

	Frequenc y	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	442	64.7	64.7	64.7
1	241	35.3	35.3	100.0
Total	683	100.0	100.0	

Tabel D6 Report: nieuwswaarden per periode

periode	Keyevent	Slachtoffers	Oplossing	Nabijheid
1,00 Mean	,24	,97	,00	,14
N	59	59	59	59
Std. Deviation	,429	,183	,000	,345
2,00 Mean	,04	,80	,03	,45
N	447	447	447	447
Std. Deviation	,197	,398	,162	,498
3,00 Mean	,07	,53	,02	,19
N	177	177	177	177
Std. Deviation	,262	,501	,149	,395
Total Mean	,07	,75	,02	,35
N	683	683	683	683
Std. Deviation	,248	,436	,151	,478

Tabel D7 Crosstab key-event

			Keyevent		Total
			0	1	
periode 1.00	Count		45	14	59
	% within periode		76.3%	23.7%	100.0%
	% within Keyevent		7.1%	31.1%	8.6%
2.00	Count		429	18	447
	% within periode		96.0%	4.0%	100.0%

	% within Keyevent	67.2%	40.0%	65.4%
3.00	Count	164	13	177
	% within periode	92.7%	7.3%	100.0%
	% within Keyevent	25.7%	28.9%	25.9%
Total	Count	638	45	683
	% within periode	93.4%	6.6%	100.0%
	% within Keyevent	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel D8 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	33.095 ^a	2	.000
Likelihood Ratio	23.280	2	.000
Linear-by-Linear Association	5.794	1	.016
N of Valid Cases	683		

a. 1 cells (16.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3.89.

Tabel D9 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi Cramer's V	.220 .220	.000 .000
N of Valid Cases		683	

Tabel D10 Crosstab slachtoffers

			Slachtoffers		Total
			0	1	
periode 1.00	Count		2	57	59
	% within periode		3.4%	96.6%	100.0%
	% within Slachtoffers		1.1%	11.2%	8.6%

2.00	Count	88	359	447
	% within periode	19.7%	80.3%	100.0%
	% within Slachtoffers	50.6%	70.5%	65.4%
3.00	Count	84	93	177
	% within periode	47.5%	52.5%	100.0%
	% within Slachtoffers	48.3%	18.3%	25.9%
Total	Count	174	509	683
	% within periode	25.5%	74.5%	100.0%
	% within Slachtoffers	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel D11 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	68.097 ^a	2	.000
Likelihood Ratio	69.373	2	.000
Linear-by-Linear Association	65.802	1	.000
N of Valid Cases	683		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15.03.

Tabel D12 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	.316	.000
	Cramer's V	.316	.000
N of Valid Cases		683	

Nabijheid

Tabel D13 Crosstab

			Nabijheid		Total
			0	1	
periode 1.00	Count	51	8	59	
	% within periode	86.4%	13.6%	100.0%	
	% within Nabijheid	11.5%	3.3%	8.6%	

2.00	Count	248	199	447
	% within periode	55.5%	44.5%	100.0%
	% within Nabijheid	56.1%	82.6%	65.4%
3.00	Count	143	34	177
	% within periode	80.8%	19.2%	100.0%
	% within Nabijheid	32.4%	14.1%	25.9%
Total	Count	442	241	683
	% within periode	64.7%	35.3%	100.0%
	% within Nabijheid	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel D14 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	48.919 ^a	2	.000
Likelihood Ratio	52.487	2	.000
Linear-by-Linear Association	4.959	1	.026
N of Valid Cases	683		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 20.82.

Tabel D15 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	.268	.000
	Cramer's V	.268	.000
N of Valid Cases		683	

Tabel D16 Crosstab oplossing

			Oplossing		Total
			0	1	
periode 1.00	Count		59	0	59
	% within periode		100.0%	.0%	100.0%
	% within Oplossing		8.8%	.0%	8.6%
2.00	Count		435	12	447
	% within periode		97.3%	2.7%	100.0%

	% within Oplossing	65.2%	75.0%	65.4%
3.00	Count	173	4	177
	% within periode	97.7%	2.3%	100.0%
	% within Oplossing	25.9%	25.0%	25.9%
Total	Count	667	16	683
	% within periode	97.7%	2.3%	100.0%
	% within Oplossing	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel D17 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.649 ^a	2	.438
Likelihood Ratio	3.021	2	.221
Linear-by-Linear Association	.309	1	.578
N of Valid Cases	683		

a. 2 cells (33.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.38.

Tabel D18 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi Cramer's V	.049 .049	.438 .438
N of Valid Cases		683	

Tabel D19 Crosstab per media-groep key-event

			Keyevent		Total
			0	1	
mediagroep 1.00	Count		305	19	324
	% within mediagroep		94.1%	5.9%	100.0%
	% within Keyevent		47.8%	42.2%	47.4%
2.00	Count		333	26	359

	% within mediagroep	92.8%	7.2%	100.0%
	% within Keyevent	52.2%	57.8%	52.6%
Total	Count	638	45	683
	% within mediagroep	93.4%	6.6%	100.0%
	% within Keyevent	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel D20 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.526 ^a	1	.468	.538	.285
Continuity Correction ^b	.325	1	.568		
Likelihood Ratio	.528	1	.467		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	.525	1	.469		
N of Valid Cases	683				

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 21.35.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabel D21 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	.028	.468
	Cramer's V	.028	.468
N of Valid Cases		683	

Tabel D22 Crosstab per media-groep slachtoffers

			Slachtoffers		Total
			0	1	
mediagroep 1.00	Count		62	262	324
	% within mediagroep		19.1%	80.9%	100.0%
	% within Slachtoffers		35.6%	51.5%	47.4%
2.00	Count		112	247	359

	% within mediagroep	31.2%	68.8%	100.0%
	% within Slachtoffers	64.4%	48.5%	52.6%
Total	Count	174	509	683
	% within mediagroep	25.5%	74.5%	100.0%
	% within Slachtoffers	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel D23 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	13.051 ^a	1	.000		
Continuity Correction ^b	12.423	1	.000		
Likelihood Ratio	13.220	1	.000		
Fisher's Exact Test				.000	.000
Linear-by-Linear Association	13.031	1	.000		
N of Valid Cases	683				

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 82.54.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabel D24 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by	Phi	-.138	.000
Nominal	Cramer's V	.138	.000
N of Valid Cases		683	

Tabel D25 Crosstab per media-groep nabijheid

			Nabijheid		Total
			0	1	
mediagroep 1.00	Count		215	109	324
	% within mediagroep		66.4%	33.6%	100.0%
	% within Nabijheid		48.6%	45.2%	47.4%
2.00	Count		227	132	359

	% within mediagroep	63.2%	36.8%	100.0%
	% within Nabijheid	51.4%	54.8%	52.6%
Total	Count	442	241	683
	% within mediagroep	64.7%	35.3%	100.0%
	% within Nabijheid	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel D26 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.729 ^a	1	.393	.423	.220
Continuity Correction ^b	.599	1	.439		
Likelihood Ratio	.730	1	.393		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	.728	1	.393		
N of Valid Cases	683				

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 114.33.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabel D27 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	.033	.393
	Cramer's V	.033	.393
N of Valid Cases		683	

Tabel D28 Crosstab per media-groep oplossing

			Oplossing		Total
			0	1	
mediagroep 1.00	Count		311	13	324
	% within mediagroep		96.0%	4.0%	100.0%

	% within Oplossing	46.6%	81.3%	47.4%
2.00	Count	356	3	359
	% within mediagroep	99.2%	.8%	100.0%
	% within Oplossing	53.4%	18.8%	52.6%
Total	Count	667	16	683
	% within mediagroep	97.7%	2.3%	100.0%
	% within Oplossing	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel D29 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	7.512 ^a	1	.006	.009	.006
Continuity Correction ^b	6.188	1	.013		
Likelihood Ratio	7.982	1	.005		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	7.501	1	.006		
N of Valid Cases	683				

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7.59.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabel D30 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	-.105	.006
	Cramer's V	.105	.006
N of Valid Cases		683	

Bijlage E

Tabel E1 alarmerend frame

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	446	65,3	65,3	65,3
1	237	34,7	34,7	100,0
Total	683	100,0	100,0	

Tabel E2 geruststellend frame

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	629	92,1	92,1	92,1
1	54	7,9	7,9	100,0
Total	683	100,0	100,0	

Tabel E3 Report

year	Alarmerend	Geruststellen d
2014 Mean	,35	,08
N	683	683
Std. Deviation	,476	,270
Total Mean	,35	,08
N	683	683
Std. Deviation	,476	,270

Tabel E4 Group Statistics

	mediagroep	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
teneur	1.00	319	-.2539	.59461	.03329
	2.00	357	-.2857	.56801	.03006

Tabel E5 Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference Lower
teneur	Equal variances assumed	.129	.720	.711	674	.478	.03180	.04474	-.0560
	Equal variances not assumed			.709	657.518	.479	.03180	.04486	-.0562

Tabel E6 Descriptives teneur per periode

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1.00	59	-.6102	.61636	.08024	-.7708	-.4495	-1.00	1.00
2.00	442	-.3190	.57935	.02756	-.3732	-.2648	-1.00	1.00
3.00	175	-.0343	.47823	.03615	-.1056	.0371	-1.00	1.00
Total	676	-.2707	.58050	.02233	-.3145	-.2269	-1.00	1.00

Tabel E7 ANOVA teneur

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	17.612	2	8.806	28.241	.000
Within Groups	209.849	673	.312		
Total	227.460	675			

Tabel E8 Multiple Comparisons LSD teneur

(I) periode	(J) periode	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1.00	2.00	-.29116*	.07740	.000	-.4431	-.1392
	3.00	-.57588*	.08406	.000	-.7409	-.4108
2.00	1.00	.29116*	.07740	.000	.1392	.4431
	3.00	-.28472*	.04987	.000	-.3826	-.1868
3.00	1.00	.57588*	.08406	.000	.4108	.7409
	2.00	.28472*	.04987	.000	.1868	.3826

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tabel E9 Othering 2

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ,00	637	93,3	93,3	93,3
1,00	46	6,7	6,7	100,0
Total	683	100,0	100,0	

Tabel E10 Case Processing Summary Periode

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
periode * othering2	683	100.0%	0	.0%	683	100.0%

Tabel E11 periode * othering2 Crosstabulation

			othering2		Total
			.00	1.00	
periode	1.00	Count	51	8	59
		% within periode	86.4%	13.6%	100.0%
		% within othering2	8.0%	17.4%	8.6%
	2.00	Count	430	17	447
		% within periode	96.2%	3.8%	100.0%

	% within othering2	67.5%	37.0%	65.4%
3.00	Count	156	21	177
	% within periode	88.1%	11.9%	100.0%
	% within othering2	24.5%	45.7%	25.9%
Total	Count	637	46	683
	% within periode	93.3%	6.7%	100.0%
	% within othering2	100.0%	100.0%	100.0%

Tabel E12 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	17.905 ^a	2	.000
Likelihood Ratio	16.765	2	.000
Linear-by-Linear Association	1.882	1	.170
N of Valid Cases	683		

a. 1 cells (16.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3.97.

Tabel E13 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	.162	.000
	Cramer's V	.162	.000
N of Valid Cases		683	

Tabel E14 othering2 * mediagroep Crosstabulation

		mediagroep		Total
		1,00	2,00	
othering2 ,00	Count	295	342	637
	% within othering2	46,3%	53,7%	100,0%
	% within mediagroep	91,0%	95,3%	93,3%

1,00	Count	29	17	46
	% within othering2	63,0%	37,0%	100,0%
	% within mediagroep	9,0%	4,7%	6,7%
Total	Count	324	359	683
	% within othering2	47,4%	52,6%	100,0%
	% within mediagroep	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel E15 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,817 ^a	1	,028		
Continuity Correction ^b	4,170	1	,041		
Likelihood Ratio	4,844	1	,028		
Fisher's Exact Test				,032	,020
Linear-by-Linear Association	4,810	1	,028		
N of Valid Cases	683				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 21,82.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabel E16 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	-,084	,028
Nominal	Cramer's V	,084	,028
N of Valid Cases		683	

Tabel E17 Correlations

		Alarmerend	Geruststellend	Keyevent	Slachtoffers	Oplossing	Nabijheid	Ander	Leed	Geografischeligg
Alarmeren	Pearson Correlation	1	-.134**	.092*	.292**	-.052	.009	-.052	.059	.118**

d	Sig. (2-tailed)		.000	.017	.000	.176	.818	.176	.121	.002
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683
Geruststellend	Pearson Correlation	-.134**	1	.097*	.022	.170**	.158**	-.045	-.067	-.115**
	Sig. (2-tailed)	.000		.011	.568	.000	.000	.236	.080	.003
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683
Keyevent	Pearson Correlation	.092*	.097*	1	.074	.115**	.100**	-.041	-.034	.042
	Sig. (2-tailed)	.017	.011		.053	.003	.009	.283	.380	.268
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683
Slachtoffers	Pearson Correlation	.292**	.022	.074	1	.046	.397**	.046	.103**	.023
	Sig. (2-tailed)	.000	.568	.053		.229	.000	.229	.007	.555
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683
Oplossing	Pearson Correlation	-.052	.170**	.115**	.046	1	.027	-.024	-.035	-.001
	Sig. (2-tailed)	.176	.000	.003	.229		.474	.531	.355	.983
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683
Nabijheid	Pearson Correlation	.009	.158**	.100**	.397**	.027	1	-.094*	-.155**	-.100**
	Sig. (2-tailed)	.818	.000	.009	.000	.474		.014	.000	.009
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683
Ander	Pearson Correlation	-.052	-.045	-.041	.046	-.024	-.094*	1	.143**	.077*
	Sig. (2-tailed)	.176	.236	.283	.229	.531	.014		.000	.043
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683
Leed	Pearson Correlation	.059	-.067	-.034	.103**	-.035	-.155**	.143**	1	-.017
	Sig. (2-tailed)	.121	.080	.380	.007	.355	.000	.000		.667
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683
Geografische ligging	Pearson Correlation	.118**	-.115**	.042	.023	-.001	-.100**	.077*	-.017	1
	Sig. (2-tailed)	.002	.003	.268	.555	.983	.009	.043	.667	
	N	683	683	683	683	683	683	683	683	683

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Bijlage F

Tabel F1 Descriptives bron2_sum

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1,00	60	1,5333	,59565	,07690	1,3795	1,6872	1,00	3,00
2,00	371	1,7385	,77397	,04018	1,6595	1,8176	1,00	4,00
3,00	93	1,2581	,50869	,05275	1,1533	1,3628	1,00	3,00
Total	524	1,6298	,73713	,03220	1,5665	1,6930	1,00	4,00

Tabel F2 ANOVA bron2_sum

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	17,797	2	8,898	17,404	,000
Within Groups	266,379	521	,511		
Total	284,176	523			

Tabel F3 Multiple Comparisons LSD bron2_sum

(I) periode	(J) periode	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1,00	2,00	-,20521*	,09950	,040	-,4007	-,0097
	3,00	,27527*	,11840	,020	,0427	,5079
2,00	1,00	,20521*	,09950	,040	,0097	,4007
	3,00	,48048*	,08292	,000	,3176	,6434
3,00	1,00	-,27527*	,11840	,020	-,5079	-,0427
	2,00	-,48048*	,08292	,000	-,6434	-,3176

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tabel F4 Group Statistics

	mediagroep	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean

bron2_sum	1,00	301	1,6711	,70814	,04082
	2,00	223	1,5740	,77264	,05174

Tabel F5 Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
bron2_sum	Equal variances assumed	3,215	,074	1,493	522	,136	,09711	,06505	-,03069	,2249
	Equal variances not assumed			1,473	454,138	,141	,09711	,06590	-,03240	,2266

Tabel F6 Group Statistics

periode_first	mediagroep_first	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
1,00	bron2_sum 1,00	34	1,5294	,66220	,11357
	2,00	26	1,5385	,50839	,09970
2,00	bron2_sum 1,00	219	1,7489	,72056	,04869
	2,00	152	1,7237	,84726	,06872
3,00	bron2_sum 1,00	48	1,4167	,61310	,08849
	2,00	45	1,0889	,28780	,04290

Tabel F7 Independent Samples Test

periode_first	Levene's Test for Equality of Variances		t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
	F	Sig.					

1,00	bron2_su m	2,939	,092	-,058 -,060	58 57,996	,954 ,952	-,00905 -,00905	,15651 ,15112
2,00	bron2_su m	10,147	,002	,308 ,299	369 290,032	,758 ,765	,02517 ,02517	,08181 ,08422
3,00	bron2_su m	48,040	,000	3,264 3,333	91 67,696	,002 ,001	,32778 ,32778	,10041 ,09834

Tabel F8 Statistics

1,00	N	Valid	60
		Missing	0
2,00	N	Valid	371
		Missing	0
3,00	N	Valid	93
		Missing	0

Tabel F9 bronnen per periode

periode_first			Frequenc y	Percent	Valid Percent	Cumulati ve Percent
1,00	Valid	Artsenzondergrenzen	15	25,0	25,0	25,0
		Experts	5	8,3	8,3	33,3
		Hulpverlening	5	8,3	8,3	41,7
		Overheid	10	16,7	16,7	58,3
		RIVM	1	1,7	1,7	60,0
		WHO	24	40,0	40,0	100,0
		Total	60	100,0	100,0	
2,00	Valid	Artsenzondergrenzen	40	10,8	10,8	10,8
		Experts	42	11,3	11,3	22,1
		Hulpverlening	35	9,4	9,4	31,5
		Overheid	107	28,8	28,8	60,4
		RIVM	29	7,8	7,8	68,2
		WHO	118	31,8	31,8	100,0
		Total	371	100,0	100,0	
3,00	Valid		11	11,8	11,8	11,8
		Artsenzondergrenzen	11	11,8	11,8	23,7
		Experts	9	9,7	9,7	33,3
		Hulpverlening	19	20,4	20,4	53,8

Overheid	14	15,1	15,1	68,8
RIVM	6	6,5	6,5	75,3
WHO	23	24,7	24,7	100,0
Total	93	100,0	100,0	

Tabel F10 Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
periode * Bronnen	524	100,0%	0	0,0%	524	100,0%

Tabel F11 periode * Bronnen Crosstabulation

			Bronnen							Total
			Artsenz ondergr enzen	Experts	Hulpver lening	Overhe id	RIVM	WHO		
periode 1,00	Count	0	15	5	5	10	1	24	6	
	% within periode	0,0%	25,0%	8,3%	8,3%	16,7%	1,7%	40,0%	100,0%	
	% within Bronnen	0,0%	22,7%	8,9%	8,5%	7,6%	2,8%	14,5%	11,5%	
2,00	Count	0	40	42	35	107	29	118	37	
	% within periode	0,0%	10,8%	11,3%	9,4%	28,8%	7,8%	31,8%	100,0%	
	% within Bronnen	0,0%	60,6%	75,0%	59,3%	81,7%	80,6%	71,5%	70,8%	
3,00	Count	11	11	9	19	14	6	23	9	
	% within periode	11,8%	11,8%	9,7%	20,4%	15,1%	6,5%	24,7%	100,0%	
	% within Bronnen	100,0 %	16,7%	16,1%	32,2%	10,7%	16,7%	13,9%	17,7%	
Total	Count	11	66	56	59	131	36	165	52	
	% within periode	2,1%	12,6%	10,7%	11,3%	25,0%	6,9%	31,5%	100,0%	
	% within Bronnen	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tabel F12 Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	81,510 ^a	12	,000
Likelihood Ratio	67,504	12	,000
N of Valid Cases	524		

a. 3 cells (14,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,26.

Tabel F13 Symmetric Measures

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Phi	,394	,000
	Cramer's V	,279	,000
N of Valid Cases		524	

Tabel F14 bronnen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	11	2,1	2,1	2,1
Artsenzondergrenzen	66	12,6	12,6	14,7
Experts	56	10,7	10,7	25,4
Hulpverlening	59	11,3	11,3	36,6
Overheid	131	25,0	25,0	61,6
RIVM	36	6,9	6,9	68,5
WHO	165	31,5	31,5	100,0
Total	524	100,0	100,0	

Tabel F15 bronnen2

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ,00	458	87,4	87,4	87,4

1,00	66	12,6	12,6	100,0
Total	524	100,0	100,0	

Tabel F16 Descriptives teneur bronnen

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1,00	29	-,6552	,76885	,14277	-,9476	-,3627	-1,00	1,00
2,00	26	-,1538	1,00766	,19762	-,5609	,2532	-1,00	1,00
3,00	17	-,4118	,93934	,22782	-,8947	,0712	-1,00	1,00
4,00	58	-,4138	,91832	,12058	-,6553	-,1723	-1,00	1,00
5,00	18	,5556	,85559	,20166	,1301	,9810	-1,00	1,00
6,00	127	-,7008	,71620	,06355	-,8266	-,5750	-1,00	1,00
Total	275	-,4836	,87686	,05288	-,5877	-,3795	-1,00	1,00

Tabel F17 ANOVA teneur

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	29,479	5	5,896	8,753	,000
Within Groups	181,197	269	,674		
Total	210,676	274			

Tabel F18 Multiple Comparisons LSD teneur

(I) bronnen2	(J) bronnen2	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1,00	2,00	-,50133*	,22166	,025	-,9377	-,0649
	3,00	-,24341	,25070	,332	-,7370	,2502
	4,00	-,24138	,18666	,197	-,6089	,1261
	5,00	-1,21073*	,24627	,000	-1,6956	-,7259
	6,00	,04561	,16891	,787	-,2869	,3782

2,00	1,00	,50133*	,22166	,025	,0649	,9377
	3,00	,25792	,25599	,315	-,2461	,7619
	4,00	,25995	,19370	,181	-,1214	,6413
	5,00	-,70940*	,25165	,005	-1,2049	-,2139
	6,00	,54694*	,17667	,002	,1991	,8948
3,00	1,00	,24341	,25070	,332	-,2502	,7370
	2,00	-,25792	,25599	,315	-,7619	,2461
	4,00	,00203	,22636	,993	-,4436	,4477
	5,00	-,96732*	,27757	,001	-1,5138	-,4208
	6,00	,28902	,21196	,174	-,1283	,7063
4,00	1,00	,24138	,18666	,197	-,1261	,6089
	2,00	-,25995	,19370	,181	-,6413	,1214
	3,00	-,00203	,22636	,993	-,4477	,4436
	5,00	-,96935*	,22144	,000	-1,4053	-,5334
	6,00	,28699*	,13007	,028	,0309	,5431
5,00	1,00	1,21073*	,24627	,000	,7259	1,6956
	2,00	,70940*	,25165	,005	,2139	1,2049
	3,00	,96732*	,27757	,001	,4208	1,5138
	4,00	,96935*	,22144	,000	,5334	1,4053
	6,00	1,25634*	,20670	,000	,8494	1,6633
6,00	1,00	-,04561	,16891	,787	-,3782	,2869
	2,00	-,54694*	,17667	,002	-,8948	-,1991
	3,00	-,28902	,21196	,174	-,7063	,1283
	4,00	-,28699*	,13007	,028	-,5431	-,0309
	5,00	-1,25634*	,20670	,000	-1,6633	-,8494

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tabel F19 Descriptives teneur

mediagroep	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1,00 1,00	16	-,6250	,80623	,20156	-1,0546	-,1954	-1,00	1,00
2,00	14	,1429	1,02711	,27451	-,4502	,7359	-1,00	1,00
3,00	13	-,3846	,96077	,26647	-,9652	,1960	-1,00	1,00
4,00	33	-,3939	,93339	,16248	-,7249	-,0630	-1,00	1,00
5,00	5	,2000	1,09545	,48990	-1,1602	1,5602	-1,00	1,00
6,00	84	-,6905	,72770	,07940	-,8484	-,5326	-1,00	1,00

	Total	165	-,5030	,86690	,06749	-,6363	-,3698	-1,00	1,00
2,00	1,00	13	-,6923	,75107	,20831	-1,1462	-,2384	-1,00	1,00
	2,00	12	-,5000	,90453	,26112	-1,0747	,0747	-1,00	1,00
	3,00	4	-,5000	1,00000	,50000	-2,0912	1,0912	-1,00	1,00
	4,00	25	-,4400	,91652	,18330	-,8183	-,0617	-1,00	1,00
	5,00	13	,6923	,75107	,20831	,2384	1,1462	-1,00	1,00
	6,00	43	-,7209	,70121	,10693	-,9367	-,5051	-1,00	1,00
	Total	110	-,4545	,89480	,08532	-,6236	-,2855	-1,00	1,00

Tabel F20 ANOVA teneur per mediagroep

mediagroep		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1,00	Between Groups	12,076	5	2,415	3,454	,005
	Within Groups	111,172	159	,699		
	Total	123,248	164			
2,00	Between Groups	20,923	5	4,185	6,559	,000
	Within Groups	66,350	104	,638		
	Total	87,273	109			

Tabel F21 Multiple Comparisons LSD teneur per mediagroep

mediagroep	(I) bronnen2	(J) bronnen2	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
1,00	1,00	2,00	-,76786*	,30601	,013	-1,3722	-,1635
		3,00	-,24038	,31222	,442	-,8570	,3763
		4,00	-,23106	,25473	,366	-,7342	,2720
		5,00	-,82500	,42841	,056	-1,6711	,0211
		6,00	,06548	,22809	,774	-,3850	,5159
		2,00	1,00	1,00	,76786*	,30601	,013
3,00	,52747			,32207	,103	-,1086	1,1636
4,00	,53680*			,26670	,046	,0101	1,0635
5,00	-,05714			,43564	,896	-,9175	,8032
6,00	,83333*			,24138	,001	,3566	1,3101

	3,00	1,00	,24038	,31222	,442	-,3763	,8570
		2,00	-,52747	,32207	,103	-1,1636	,1086
		4,00	,00932	,27381	,973	-,5315	,5501
		5,00	-,58462	,44003	,186	-1,4537	,2844
		6,00	,30586	,24922	,222	-,1863	,7981
	4,00	1,00	,23106	,25473	,366	-,2720	,7342
		2,00	-,53680*	,26670	,046	-1,0635	-,0101
		3,00	-,00932	,27381	,973	-,5501	,5315
		5,00	-,59394	,40128	,141	-1,3865	,1986
		6,00	,29654	,17179	,086	-,0427	,6358
	5,00	1,00	,82500	,42841	,056	-,0211	1,6711
		2,00	,05714	,43564	,896	-,8032	,9175
		3,00	,58462	,44003	,186	-,2844	1,4537
		4,00	,59394	,40128	,141	-,1986	1,3865
		6,00	,89048*	,38492	,022	,1303	1,6507
	6,00	1,00	-,06548	,22809	,774	-,5159	,3850
		2,00	-,83333*	,24138	,001	-1,3101	-,3566
		3,00	-,30586	,24922	,222	-,7981	,1863
		4,00	-,29654	,17179	,086	-,6358	,0427
		5,00	-,89048*	,38492	,022	-1,6507	-,1303
2,00	1,00	2,00	-,19231	,31975	,549	-,8264	,4418
		3,00	-,19231	,45669	,675	-1,0979	,7133
		4,00	-,25231	,27312	,358	-,7939	,2893
		5,00	-1,38462*	,31329	,000	-2,0059	-,7634
		6,00	,02862	,25281	,910	-,4727	,5300
		2,00	1,00	,19231	,31975	,549	-,4418
	2,00	3,00	,00000	,46115	1,000	-,9145	,9145
		4,00	-,06000	,28051	,831	-,6163	,4963
		5,00	-1,19231*	,31975	,000	-1,8264	-,5582
		6,00	,22093	,26077	,399	-,2962	,7380
		3,00	1,00	,19231	,45669	,675	-,7133
	3,00	2,00	,00000	,46115	1,000	-,9145	,9145
		4,00	-,06000	,43013	,889	-,9130	,7930
		5,00	-1,19231*	,45669	,010	-2,0979	-,2867
		6,00	,22093	,41753	,598	-,6070	1,0489
		4,00	1,00	,25231	,27312	,358	-,2893
	4,00	2,00	,06000	,28051	,831	-,4963	,6163
		3,00	,06000	,43013	,889	-,7930	,9130

	5,00	-1,13231*	,27312	,000	-1,6739	-,5907
	6,00	,28093	,20089	,165	-,1174	,6793
5,00	1,00	1,38462*	,31329	,000	,7634	2,0059
	2,00	1,19231*	,31975	,000	,5582	1,8264
	3,00	1,19231*	,45669	,010	,2867	2,0979
	4,00	1,13231*	,27312	,000	,5907	1,6739
	6,00	1,41324*	,25281	,000	,9119	1,9146
6,00	1,00	-,02862	,25281	,910	-,5300	,4727
	2,00	-,22093	,26077	,399	-,7380	,2962
	3,00	-,22093	,41753	,598	-1,0489	,6070
	4,00	-,28093	,20089	,165	-,6793	,1174
	5,00	-1,41324*	,25281	,000	-1,9146	-,9119

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.